004657

Europos LIETUVIS

NR. 43 (322) LONDONAS 1953 SPALIS 29 VII METAI

TRAUKINIO BELAUKIANT

Laukimas — sunkiausias laikas! Devyneri metai, kai tūkstančiai fiziniai laimingų lietuvių paliko paskutiniąją tėviškės pėdą — Žemaitijoj. Kiekvienas mūsų, išvykdamas išsinešė viltį — grįžti. Grįžti netrukus. Daugelis išėjo „laikinai", palikę vai kus ir motinas, nes jų, dorų žmonių, manymu, piktasis maras galėjo laisvę pažinusiam krašte siautėti mėnesį ar tris, bet ne dišimtmečiais.

Laisvasis Pasaulis, karo metais su sibičiuliavęs su marą ir blogį žemėn atnešusiu sąjungininku, lengva ranka atidavė šimtus milionų žmonių dar baisesnėn vergijon, negu ta, su kuria kovojo ir nugalėjo Vakarų žmogus.

Mes, politiniai tremtiniai, laimingu būdu likome to laisvojo vakarų žmogaus krašte laukti traukinio, grįžtančio į gimtąją žemę. Devyneris metus belaukdami pradėjome kurtis, leisti giliau šaknis į svetimą žemę, vis dairydamiesi, vis kalbėdami, vis teiraudamiesi, kada gi ir iš kurios pusės pajudės laukiamasis traukinys?

Kaip ir kiekvienas laukimas, juo labiau šitoksai, deformuoja žmogaus psichiką, nervus, pakeičia būdą, iškraipo darnų sugyvenimą, susmulkina žmogų ir jo pažiūras. Nemielas jam nei didelėmis pastangomis ir gausiu prakaitu įsigytas nuosavas gyvenimo kampas, nemiela nei aplinkuma, ir, blogiausiai, nebemielas pasidaro jam ir tas, kuris ryžtingai bando įkalbėti, priminti, kad laukiamasis traukinys jau, jau turėtų pajudėti, kad mes, neišsibarstę toli nuo bėgių, vedančių į namus, lauktume su tikru užsispyrimu, su tikru užsidegimu, visiškai nepaisydami laiko. Deja, ne kiekvienas keleivis, atvykęs į vakarus, išsprukęs nuo mirties, liko ištikimas ir su tikra viltimi laukti grįžtančio traukinio. Daug, labai daug, vos išlipę iš atvežusio vagono, susirgo dėl nereikšmingų mažų nesusipratimų „psichine" liga, atsiskyrė nuo vieningo, grįžimo belaukiančio būrio, ir dingo tolimose periferijose, nesuvokdamas kokią žalą tuo daras kraštui, laukiančiųjų būriui ir pats sau. Šitų lietuvių, atitrūkusių nuo lietuviškųjų organizacijų, nuo lietuviškos spaudos ir nuo uždavinio, kurį stengiasi įgyvendinti ištikimai pasilikęs grįžimo sulaukti lietuvių branduolys, nepaprastai gaila, nes jie, tie viltį praradę broliai, atitolę nuo bet kokio lietuviško darbo, išgyvena dar didesnes Dantės pragaro kančias, neradę laimės nei atsiskyrime, nei tame išsvajotame aukso garbinimo dievaityje, nesupratę, kad sunkiausias žmogaus gyvenime dalykas — apgaudinėti save: gimtosios žemės balsas, kraujo balsas — yra stipresnis už tuos blizgučius, už tuos tikslus, kurių suviliotas tremtinys nuėjo savais keliais, numojęs ranka į traukinio belaukiančių brolių būrį.

Šiame krašte gyveną lietuviai pereitą šeštadienį ir sekmadienį patyrė, ką reiškia organizaciją, ką reiškia nenutrukimas nuo laukiančiųjų grįžtančio traukinio? Organizacija— cementas, palaikąs Viltį, Tikėjimą ir meilę. Šių dorybių žmogus netekęs, netenka visko. Jis yra pageltęs, lapas, vėjo blaškomas po svetimus sašlavynus.

Laukimas, kaip jau ankščiau minėjome, yra biauriausias laikas. Traukinio belaukiant visada žmonės yra nervingi, linkę ginčytis dėl smulkmenų ir menkniekių, taip, kaip kiekvienas jautėme ir darėme susirnkę, bet tai yra naturalu, ir žmoniška, ir suprantama, ir reikalinga. Būtų tragiška mūsų, šiame krašte gyvenančių, būklė, jei mes NEBETURĖTUME progos susirinkti ir patikrinti, kiek dar liko ištikimųjų, viltį nepraradusių keleivių, laukiančių grįžtančio traukinio? Kiek dar liko tų ,kurie tiek savo darbu, tiek mikroskopinėmis sumomis stengiasi išlaikyti kuodaugiau lietuviškoje dvasioje keleivių, kurių laukia ir visada lauks suniokota, nuskurdinta, išniekinta GIMTOJI ŽEMĖ.

Kiekvieno lietuvio pareiga nepaleisti tautiečio iš laukiančiųjų būrio, nes traukinys jei ne ryt, tai poryt vis vien ateis, kaip ateina rytdiena!

B. D.

SEPTINTASIS DBLS METINIS ATSTOVU SUVAZIAVIMAS LONDONE

Atsimenu, mano gimtajame kaime prieš Velykas, didžiąją savaitę, viso kaimo gyventojai, tarsi po žiemos miego skruzdės, atbusdavo, sujudėdavo visiškai kitokia nuotaika, negu sunkiosios žiemos metu: vyrai baigdavo pašalėse rikiuoti beržinių, sula tebekvepiančių malkų eiles, švariai sutvarkydavo skiedrynus, žvyru naujai išpildavo takus, daržuose išlygindavo pūpsančius tuščius bulvių kapčius, saulės atokaitoje išsivedę arklius dantuotais skardiniais šepečiais kuokštomis braukdavo žemėn plaukus, kuriuos pavasarinį ermidėrį bekelią žvirbliai prisivėlusiais snapeliais tempdavo, besiruošdami pirmosios pavasario kartos patogumui.

Užgriozdintose triobose ir garuojančios žemės darželiuose plūšdavo merginos, bandos ginti belaukią piemenys ir piemenės, dažnai barami vyresniųjų, už „pasniko" sulaužymą — išsprūdusį dainos posmelį, linksmesnį, kvaitulingą pavasarinį šūktelėjimą, ar tik ką grįžusios pempės pamėgdžiojimą... Visas kaimas ruošdavosi sutikti Pavasario Šventei, visas kaimas ruošdavosi nusiplauti nuo ilgų žiemos vakarais papildytų nuodėmių... Taip buvo anuomet, mano gimtajame kaime.

* * *

Čia, svetimoje žemėje, kažkas panašaus jau septyneri metai vyksta DBLS organizacijoje, tik ne pavasarį, bet auksinį rudenėlį, lapams atsisveikinant. Apsnūdę, kasdieninių darbų užsigriozdinę skyriaus nariai, skubomis šaukiami valdybų metiniems susirinkimams, naujos „valdžios" ir atstovų į visuotinį suvažiavimą rinkimams. Skyriuose veriami po stalčių išsimėtę pageltę lapeliai, skaičiuojami posėdžiai, minėjimai, aukos, nario mokesčiai ir kasos likučiai. Reikia juk ką nors pasakyti, ką nors parodyti, ką nors turėti ir kuo nors pasigirti metiniame visuotiniame suvažiavime. To reikalauja skyriaus garbė, to reikalauja septynerių metų organizacijos tradicija.

Šeštadienį, o kai kurie uolesnieji atstovai jau iš vakaro, suvažiavo į 43, Holland Park rūmus 32 atstovai, kišenėse turėdami 1224 narių įgaliavimus: bartis, mokyti, planuoti, diskutuoti ir... naują valdžią išsirinkti.

Centre taip pat įvairiausi darbai baigti: paruošta dienotvarkė, paruošti balsavimui kortelės, išmoktos kalbos, paruošti „gynybos" planai, primarginti skaitlinėmis apyskaitų lapai ir sąmatos, salėje išrikiuotos kėdės, staluose vėliavėlės ir gėlės... Sukviesti garbės svečiai.

11 val. 10 minučių trumpam laikui pravertas „koplyčios" duris negailestingai užtrenkia barmenas. Salėn susirenka garbės svečiai, darbingai nusiteikę atstovai ir praeitųjų metų valdžia, nešina bylų ir palaidų primargintų lapų pluoštais.

DBLS Pirmininkas Bajorinas, apžvelgęs sausakimšai prisigrūdusią salę, sveikina garbinguosius svečius — Pasiuntinybės patarėją p. V. Balicką, Londono parapijos galvą Dr. Kun. Matulaitį, mieląjį garbės narį Harrisoną, artimąjį sąjungininką ir bendradarbį Vokietijos Krašto Valdybos pirmininką P. Zundę, atstovus ir svečius.

Tuoj pat vienbalsiai išrenkamas darbo prezidiumas: susirinkimui pirmininkauti inž. Vilčinskas, sekretoriais Coventrio skyriaus pirmininkas J. Kazlauskas ir Birminghamo atstovas Zokas.

Inž. Vilčinskas, sutikęs vadovauti dviejų dienų suvažiavimo darbui, peržvelgęs plačią suvažiavimo dienotvarkę, kviečia tarti žodį Pasiuntinybės Patarėją V. Balicką, pavaduojantį, visuose ankstyvesniuose suvažiavimuose dalyvavusį, sergantį Ministerį Balutį, DBLS garbės narį.

PATARĖJO V. BALICKO ŽODIS

— Man yra malonu pasveikinti Jus visus, čia susirinkusius į šį DBLS VII-jį, suvažiavimą, Ministerio Balučio ir Lietuvos Pas-bės vardu ir palinkėti geros kloties ir pasisekimo Jūsų darbams.

Šiuo suvažiavimu Jūs užbaigiate dar vienus DBLS veiklos metus. Jums teks įvertinti praėjusių metų S-gos veiklos balansą ir aptarti bei nustatyti tos veiklos gaires ateičiai. Uždaviniai rimti ir svarbūs, todėl linkiu Jums rimtos, darbingos nuotaikos ir gerų rezultatų.

Šia proga pasinaudodamas, noriu, nors trumpai pasidalinti su Jumis viena kita mintimi, liečiančia gyvenamąjį momentą ir mūsų, kaipo lietuvių, bendrus uždavinius.

Gyvenimas, gerbiamieji, nestovi vietoje: jis vystosi, keičia savo formas, jo reiškiniai kaitaliojasi, kaip kaleidoskope. Mums tenka nuolatos tuos gyvenimo reiškinius atidžiai sekti ir prisiderinti prie naujų gyvenimo aplinkybių. Kartais tos aplinkybės yra mums daugiau palankios, kartais mažiau; gali pagaliau, atsitikti ir taip, kad jos gali būti mums ir visiškai nepalankios. Lengva yra vykdyti bet kokią misiją palankiose aplinkybėse, kai plaukiama pasroviui, tačiau daug sunkiau yra tuomet, kai tenka plaukti prieš vandenį. Daug atsargumo ir išminties reikalinga, kai reikia vairuoti tarp pavojingų uolų ir suktų verpetų.

Šitai tenka mums apdūmoti dėlto, kad per keletą paskutiniųjų metų mes daugiau ar mažiau plaukiojome palankiuose mums vandenyse ir nors praėjusieji metai tarptautinėje politikoje pasižymėjo žymiais ir neretai mums palankiais įvykiais, deja, šiandieniai rezultatai dar nėra tokie, kuriais mes, lietuviai, galėtume labai džiūgauti.

Ilgiau trukusios tarptautinės įtampos pasekoje, šaltas karas ir jo padariniai vakarų pasauliui nusibodo, įkyrėjo ir, kai buvęs didelis įtempimas šiek tiek atsileido, pasaulyje pradėjo plėstis tam tikra defeatizmo liga, o Vakarų Europą užgulė apatijos slogutis. Šiandien šitos krizės šešėliai slankioja po vakarų padangę ir temdo anksčiau taip gražiai pasireiškusias saulėtekio žaras.

Ačiū Dievui, kol kas šios ligos reiškinių bent epidemijos formoje, nėra paliesta Amerika. Tačiau, kai pradeda plėstis kurios nors rūšies epidemija, mes nesame tikri, kad jąja neužsikrės ir sveikieji. Šis faktas ir kelia mums susirūpinimą.

Kalbant apie šiuos reiškinius, mes susiduriame su dar svarbesne problema, būtent, kad šiai defeatizmo bei apatijos ligai nesame atsparūs ir mes patys. Mes, lietuviai, kurie atrodytų jau esame nuo tos ligos lyg ir įskiepinti, dažnai esame tos epidemijos aukomis, — tai ką kalbėti apie kitus, kurie mažiau turi imuniteto tai ligai atsispirti.

Todėl, prieš duodami receptus kitiems o juolabiau prieš aršiai kritikuodami kitus, pirmoj eilėj turėtume įsiskiepinti nuo tos ligos patys, kad neturėtume užtarnauto priekaišto „medice cura te ipso" (daktare, išsigydyk patsai).

Metai bėga po metų, mūsų praeitis tolsta ir mes daug ką pradedame pamiršti. Atrodytų, kad jau nevienas mūsų pamiršo net ir esminį dalyką, būtent, kodėl mes esame tremtyje? Pravartu, tad, kuodažniausiai visa tai prisiminti, apie tai pamąstyti, kad atnaujintume savo atmintį, peržvelgtume savo sąžinę...

Jei mes visa tai prisiminsime, tai pamatysime, kad kai raudonasis tvanas užliejo mūsų kraštą, Apvaizda ar likimas išgelbėjo mus ir atvedė į saugesnius, laisvus kraštus. Kam? Ar tik taip sau, be jokio tikslo? O gal išgelbėdama mus, toji Apvaizda, tasai likimas, uždėjo mums tam tikrą misiją atlikti?

Jeigu mes pripažįstame pagrindinį dėsnį, kad niekas pasaulyje nesidaro be tam tikro tikslo, tai tenka sutikti, kad ir mūsų išgelbėjimas nebuvo be tikslis. Ir, iš tikrųjų, gyvendami laisvuose kraštuose, mes turime tam tikrų galimybių, kurių neturi nei pasilikusieji tėvynėje, nei ištremtieji Sibiran.

Tik ateitis parodys *ar* ir *kaip* mes tas mums likimo uždėtas pareigas atlikome? Ji taip pat parodys, ar suradę prieglaudą laisvuose pasaulio kraštuose ir būdami patys laisvi nuo priepaudos ir smurto, mes supratome savo misiją, savo tautos troškimus ir ar jos nelaimės dienose mes paaukojome tautos reikalui bent mažą savo fizinių ar dvasinių jėgų dalelę.

Jūs, mieli atstovai, kurie esate mūsų lietuviškos veiklos šiame krašte dvasia ir širdis, esu tikras savo lietuviškos misijos nepamiršote, kitaip Jūsų iš viso čia, šiame suvažiavime, ne būtų. Tačiau, dalindamasis su Jumis šiomis mintimis, aš norėjau pabrėžti didelį reikalą, kad panašiomis mintimis laikas nuo laiko būtų dalinamasi skyriuose.

Žinau iš kai kurių pasikalbėjimų, kad Jus pačius slegia tas faktas, jog apatija ir kiti neigiami reiškiniai yra paplitę mūsų tarpe. Šis faktas kartais imamas net perdaug jautriai ir rezultatai gali būti tokie, kad ne Jūs miniją, bet minia Jus užkrės.

Todėl tebus man leista ir šiuo klausimo aspektu tarti keletą žodžių.

Pirmiausia turiu pabrėžti, kad šis eilinis reiškinys patsai per save neturėtų mus į depresiją, į nusiminimą ar baimę varyti, nes juk ir Šventame Rašte pasakyta kad „daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų". Taigi, pavojus yra ne tame, kad dalis pašauktųjų nubyrėjo, bet jis yra tame, kad šis pats faktas arba ši liga neužkrėstų kitus, vesdama juos į apatiją bei nusiminimą.

Šių faktų akivaizdoje verta prisiminti, kad lemiamus mūšius laimi dažniausiai ne masės, bet maži pasišventėlių būreliai, kurie ne tiktai patys išlieka, bet ir tas mases išgelbsti arba užvaldo.

Vienas pavyzdžių gali būti ir tie patys mūsų priešai, kurie toli gražu nebūdami gausūs, bet savo dideliu veiklumu ir nepalaužiamu užsispyrimu užvaldo mases.

Pagaliau istorija rodo mums šimtus pavyzdžių minėtam faktui paremti. O istorija, sakoma, yra geriausia mokytoja. Prisiminkime, pvz., kad ir vieną epizodą iš graikų kovų:

Kai persai artinosi prie Graikijos sienų, mažutės graikų armijos vadas, Leonidas, paklausė savo karių, kurie jų abejoja, kad persus jie nugalės. Beveik pusė jo karių, pamatę artėjančią milžinišką persų armiją, suabejojo. Leonidas juos paleido. Tada jis vėl kreipėsi į likusius, klausdamas kurie jų sutinka su besąlygine mirtimi kovos lauke. Dalis ir vėl suabejojo. Leonidas ir tuos paleido. Žygiuojant toliau karštą vasaros dieną pro upelį dalis jo karių puolė prie vandens. Tik maža dalis pasiliko stovėti rikiuotėje. Leonidas paliko geriančius, o patsai su likusiais nužygiavo pasitikti persus, tardamas: „Su šitais kariais aš nugalėsiu". Nors mūšyje ir žuvo Leonidas, bet Graikija buvo išgelbėta.

Ir mūsų tautos netolimoje praeityje turime daug panašių pavyzdžių. Prisiminkime tik nepriklausomybės kovas, Kražių istoriją ir kitus įvykius. Pamatysime, kad ir mūsų tautos stiprybė glūdi ne milioniniuose, bet leonidiškos armijos skaitmenyse. Šitie reti skaitmenys yra kertiniai tautinės sąmonės ramsčiai.

Pagaliau, iš mūsų, atsidūrusių emigracijoje ar tremtyje, nereikalaujama heroiškų žygių, bet tik tylių ir pasiryžusių darbininkų, sugebančių būtiniausius darbus atlikti. Tuos darbus jūs esate įsirašę į savo organizacijos statutus. Atlikime tad kiekvienas, pagal savo išgales, tuos numatytus darbus, nesikratykime uždedam pareigų, nes tam mus įpareigoja mūsų lietuviškas kraujas.

Šia proga Lietuvos Pasiuntinybės vardu dėkoju Jums, o per jus, ir visiems kitiems pareigūnams, atliekantiems nors ir pačius kukliausius organizacinius bei visuomeninius uždavinius. Atlikdami tuos uždavinius Jūs talkinate Lietuvos Pasiuntinybei, drauge suteikdami jai ir tą moralinį pagrindą, kuriuo gali ji atsiremti savo darbuose.

Lietuvių tautą dar laukia sunki ir, gal būt, ilga kova. Lietuvos duobkasiai kasa jai labai gilią duobę, kurioje jie nori ją amžinai palaidoti. Šimtmečių bėgyje duobkasiai ne vieną sykį Lietuvai duobę kasė ir ją laidojo. Bet lietuvių tauta gyvavo ir tebegyvuoja, nes mes niekad nestigome pasišventusių tautos gaivintojų. Esu tikras, kad mes esame ir pasiliksime savo garbingų bočių verti ainiai!

Tiktai, mieli broliai, mes turime apsišarvoti tokiais ginklais, kurių jokia galybė nugalėti nejveiktų. Tie ginklai yra: visų pirma vienybė, o po to ištvermė, kantrumas, mokėjimas lauktį ir niekados nenusiminti. Ateis laikas, ir anksčiau ar vėliau mes laimėsime, nes mūsų pusėje yra TEISYBĖ, kuri visada yra nugalėtoja.

Tuo tarpu, kad pageidaujamos valandos greičiau sulauktume, dirbkime visi, kiekvienas pagal savo išgales.

Tokias žodžiais aš sveikinu Jus visus ir dar kartą linkiu kloties Jūsų darbams.

Nukelta į psl. 6.

L. Švalkus

VĖLINIŲ VAKARĄ

Su širdgėla ir liūdesiu žvalgaus aš tavo kapo
ir ieškau tavo kryžiaus tarp ankapių senų.
Sužiūra į mane jų vėlės iš anapus
ir stebisi kam žemėj jų aš gyvenu.

Takuos pageltę lapai, o antkapiuose foto,
visur gelsvumas vaško kaip mirusių veidai.
Norėtųs kažkur eiti tavęs pernakt ieškoti,
nors nežinau, kur vietą sau poilsiui radai.

Ir nežinau, kas šiąnakt uždegs ant kapo žvakę,
nurinks rudens lapus ir dės puokštę gėlių.
Ar svetimo žmogaus bus drėgnos laukiant akys,
atėjusio pagerbt nežinomų vėlių.

Tiktai jaučiu širdis krūtinėje taip blaškos
ir verkia ji su žvakėmis klaikioj kapų tyloj.
Su sielvartu baisiu į žemę laša vaškas,
kaip skruostų ašara žmogaus kančioj gilioj.

O kas atras tave atogražų miškuos be tako,
prie Ilmenio ar Sibiro pusnynuose baltuos.
O jei ant jūrų šelstančių širdis sustotų plakus, —
gelmė, kaip kūdikį per šimtmečius liūliuos.

Ir tu tapai nežinomas mano tautos benamis,
likimo amžiams nupūstas į svetimas šalis.
Kol slėgs krūtinę tau griūvėsiai priešų žemės
širdy kaskart nauja kančios žaizda atgis.

O taip norėjai tu užmigt tėvų padangėj,
kad apkabintų beržas šaknimis tave
ir amžinatvėje justum aplinkui žemę brangią
ir bočių baltus kaulus, dūlinčius šalia.

Šį vakarą, kai vėlės grįžta iš anapus,
iš užmirštų, nežinomų ir nerastų kapų,
taip šlama gedulu kiekvienas gelsvas lapas,
o tau širdy malda ir tūkstančiams kitų.

LITHUANIA VARDO GATVE ROMOJE

Romos LB pirmininkas kun. V. Mincevičius savo laiku darė žygių, kad Romoje būtų Lietuvos vardu pavadinta bent viena gatvė ar aikštė

Buvusią prieškarinę „Lituania" gatvelę sovietų rūpesčiu italai buvo panaikinę. Dabar gautas atsakymas, kad Romos viceburmistro Giorgio Andreoli pirmininkaujama komisija visais balsais nusprendė pavadinti „Lituania" vardu vieną Romos aikštę Parioli zonoje. Ši zona yra aristokratų ir diplomatų, viena iš gražiausių Romoje. Joje yra Lietuvos pasiuntinybė prie Šv. Sosto.

* * *

Romoje lankėsi JAV Kongreso atstovas iš Mičigano ir Kersteno komisijos narys Alvin Bentley su žmona.

Jų garbei Lietuvos Diplomatijos Šefas Min. S. Lozoraitis su žmona ir Lietuvos Ministeris prie Šv. Sosto S. Girdvainis, grįžęs į Romą po gydymosi, suruošė pusryčius, kuriuose šalia svečių, P. A. Bentley ir žmonos dalyvavo buv. Vengrijos atstovas prie Šv. Sosto ir vengrų Katalikų Akcijos Pirmininkas baronas G. Apor, JAV Ambasados Romoje Pirmasis Sekretorius E. L. Freers su žmona, „Basler Nachrichten" korespondentas Italijoje ir Pasiuntinybės Sekretorius.

Pusryčių metu P. Bentley pakėlė tostą už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Jam atsakė Min. Lozoraitis, kviesdamas susirinkusius pakelti taurę už Jungtines Amerikos Valstybes, kurių politika sudaro vyriausią pagrindą tiek lietuvių, tiek kitų Sov. Sąjungos pavergtų tautų viltims ir siekimams atgauti savo nepriklausomybę.

P. A. Bentley turėjo su Ministeriais Lozoraičiu ir Girdvainiu ilgą pasikalbėjimą, kurio metu buvo aptarti klausimai, susiję su Kersteno komisijos darbais ir su Lietuvos byla.

ADENAUERIO PADĖKA VLIK'ui

Vokietijos kancleris Adenaueris už pareikštus VLIK'o vardu linkėjimus laimėjus II-sius Vokietijos federal. parlamento rinkimus VLIK pirmininkui M. Krupavičiui atsiuntė nuoširdžią padėką.

NAUJOS DEPORTACIJOS IS LATVIJOS

Vokiečių provincijos spaudos žiniomis, skelbiamomis vokiečių Suomijos korespondento, paskutinėmis savaitėmis Latvijoje gyventojai masėmis suiminėjami ir koncentruojami mokyklose, kareivinėse ir barakuose. Dabar šie suimtieji prekiniais traukiniais gabenami į Kaspijos jūros sritis ir ten apgyvendinami.

Naujoji deportacijos banga prasidėjo rugpiūčio mėn. ir ji palietė pirmoje eilėje Ventpilės ir Liepojos žvejus. Paskui buvo suimti įvairių sričių specialistai, kuriems buvo duodama 6 val. terminas susitvarkyti ir pasiruošti nežinomai kelionei. Sovietiniai Latvijos laikraščiai šių deportacijų nenuginčija, tik jas aiškina „savanorišku" persikėlimu, nes Sibiro pramonės raidai reikalingi latvių specialistai ir technikai.

EISENHOVERIS SVEIKINA ČEKUS

Londonas. Čekų išeivija atšventė 35 metų nepriklausomybės sukaktį. JAV prezidentas Eisenhoweris, sveikindamas ta proga čekus, atsiuntė šitokio turinio sveikinimą: JAV siekia sustiprinti laisvąjį pasaulį ir visais taikingais būdais sudaryti sąlygas, kurios leistų grąžinti laisvę ir demokratiją kraštams, šiuo metu pavergtiems sovietiško komunizmo".

KERSTENAS PARSIVEŽĖ VERTINGOS MEDŽIAGOS

Grįžęs į JAV atstovų rūmų narys Ch. J. Kerstenas pareiškė spaudos ir radijo atstovams, kad iš Europos parsivežė daug vertingos įrodomosios medžiagos, žemėlapių ir net originalių dokumentų su Ribbentropo, Molotovo ir Stalino parašais. Pabaltijo valstybių pavergimas vaizduoja modelį, kuris paskiau buvo pritaikytas taip pat pavergiant kitus kraštus.

MOKINIŲ „STREIKAS"

ZIUPSNELIS ATSIMINIMŲ

Tai buvo, berods, 1923/23 mokslo metai Vilkaviškyje.

Mokiausį tuomet Vilkaviškio „Žiburio" gimnazijoje, septintoje (baigiamojoje) klasėje. Mat, tada dar gimnazija tik palaipsniui plėtėsi ir aštuntosios klasės iš viso nebuvo.

Gimnazijos direktorius buvo S. Vaitkevičius, švelnaus, lėto būdo žmogus, mokinių mėgiamas matematikos ir fizikos mokytojas. Iš mokytojų prisimenu Šakelę-Puišį, lotynų kalbos mokytoją, kuone ano meto visų Vilkaviškio katalikiškų draugijų dalyvį ir net vadovą. Vėliau paaiškėjo jį gimnazijos mokytoju buvus neteisėtai, turėjus suklastotus išeitojo mokslo dokumentus. Kaip iš spaudos teko patirti, Šakelė-Puišys atsidūręs net Brazilijoje, kur, rodos, San-Paulo mieste ir baigė savo gyvenimo dienas. Jau tuomet mums, mokiniams, jo mokslinis pasiruošimas kėlė abejojimo: pernelyg dažnai, versdamas Ciceroną ar T. Livijų, jis naudojosi „kliuču" (raktu).

Dar neišgaravo iš atminties ir prancūzų kalbos mokytoja M. Rakulytė, Vilkaviškio ilgamečio klebono, prelato M. Dabrilos, giminaitė. Ji skyrėsi iš kitų mokytojų nesavarankiškumu. Mokinio pažangumą saistė gerais ar blogais jo santykiais su savo seserim, kuri tuomet dirbo gimnazijos raštinėje ir tvarkė gimnazijos knygyną.

Bet ypač įstrigo galvon tuometinis gimnazijos kapelionas ir, deja, lietuvių kalbos mokytojas, tuomet dar jaunas kunigas, dr. Jonas Starkus. Kaip tik dėl jo kilo antraštėje minimas „streikas". Todėl ir tolesni mano atsiminimai bus gerokai susipynę su šiuo žmogum, kuris, aišku, nebuvo blogas, nepasižymėjo neigia mybėmis, bet dėl jaunimo ir pedagoginio nepatyrimo užvirė gimnazijoje tokią tyrę, kuri neabejotinai pakenkė gimnazijos orumui, o mums, mokiniams, paliko sunkiai užmirštamų pėdsakų.

Septintoji klasė! Pagal savo sudėtį ji nebuvo visai paprasta. Kuone iš kiekvieno mokinio ilgainiui išsirutuliojo asmenybės, užėmusios ne paskutinę vietą mūsų šviesuomenės eilėse.

Iš savo klasės draugų ir draugių dažnai neesminėmis pastabomis sąprisimenu: Juozą Kizlaitį, vėliau inžinierių; Joną Pečkaitį, vėliau mūsų Vidaus Reikalų Ministerijos tikybų reikalams referentą; Simą Bakšį, vėliau poetą, o išemigravus kur kas prieš II-jį pasaulinį karą į Braziliją, neeilinį tame krašte lietuvių veikėją ir mokytoją; Joną Ungurai tį, vėliau laikraštininką ir atsakingą Žemės Ūkio Ministerijos pareigūną; Salomėją Bačinskaitę (Salomėją Nerį), mūsų įžymiąją poetę (jos gyvenimo kelias kelia ir dar ilgai kels visokių minčių ir išvadų, todėl, jei sugebėsiu, vėliau ties šia asmenybe stabtelsiu ilgėliau); Petrą Strimaitį, vėliau neblogą medicinos daktarą; Stasį Kudirką, vėliau pasižymėjusį chirurgą; Vincą Laurynaitį, lietuvių kalbos mokytoją ir Lietuvos masonų organizacijos ir veiklos tyrėją (kalbamo „streiko" metu jo jau „Žiburio" gimnazijoje nebuvo); Alf. Kulvinską, nenuilstamą elektros „dievdirbį", tuomet kėlusį daug vilčių tapsiant išradėju (rodos, jau miręs) Sintautų Salemoną Vizgirdą ir kt. Beje, būtų nuodemė nepaminėjus Stasį Matulevičių (carinių laikų Vilkaviškio burmistro Matulevičiaus sūnų ir art. pulk. Vlado Matulevičiaus ir žinomo vaikų gydytojo d-ro Andriaus Matulevičiaus brolį). Tai buvo didelių gabumų, kietos valios, pamaldus vaikinas. Bet... vėliau palūžo — ir, kaip teko nugirsti, nukrypo net nusikalstamu keliu. Teko iš Lietuvos bėgti. Kur jis dabar, ar gyvas ir kaip gyvena, — nežinau. O gaila Stasio. Jis buvo rimtas, paslaugus klasės draugas.

Vadinamasis streikas įvyko jau besibaigiant mokslo metams. Svarbiausia priežastis, sukėlusį tą nesusipratimą, buvo kun. J. Starkus, visai nepasiruošęs lietuvių kalbos mokyti. Žinoma, anais laikais, besikuriant lietuvių augštesniosioms mokykloms, buvo sunkumų su kvalifikuotais mokytojais, bet juk ir mokiniai nebuvo kalti tuo, kad pageidavo rimto kalbos mokymo.

Kun. J. Starkus, sėkmingai ėjęs kapeliono pareigas, aišku, be blogos valios stengėsi su mokiniais sugyventi draugiškai. Deja, pasirodo, jog auklėjimo atžvilgiu bene yra geriau, jei tarp mokytojo ir mokinio paliekamas tam tikras atstumas.

Atsimenu, tuo laiku kaip tik mokėmės V. Kudirkos raštų, būtent, nagrinėjome jo „Tėvynės Varpus". Bet kun. J. Starkus, vietoj nagrinėjęs Kudirkos publicistiką, tenkinosi paprastu „Varpų" skaitymu. Lietuvių kalbos rašiniai (tuomet juos mes vadinome „rašto darbais") kun. Starkaus buvo taisomi nerūpestingai, probėgomis, tenkintasi tik padrikom siuvinio paraštėse. O juk anuomet pirmose gimnazijų laidose būta jau beveik subrendusių vyrukų ir merginų (kaip sakoma, „po ūsu"). Todėl netrukus klasėje prasidėjo bruzdėjimas, kilo nepasitenkinimo. O kai kartą kun. Starkus, neišlaikęs draugiškumo „panibrato" linijos, griebėsi griežtumo, — bomba sprogo.

Vienos pamokos metu įdūkęs kun Starkus, nepajėgdamas sudrausti Unguraičio su Pečkaičiu, su triukšmu paliko klasę. Mokiniai tuomet išrinko savo „streiko komitetą" (atsimenu, į jį tuomet įėjo ir mūsų „vištelė" Salomėja Bačinskaitė - Neris, kurią taip vadinome dėl jos lėto, tylaus būdo ir kuklumo). Buvo surašytas tam tikras prašymas gimnazijos direktoriui, išdėstyta labai plačiai kun. Starkaus lietuvių kalbos nepakankamas mokymas ir prašyta skirti kitą lietuvių kalbos mokytoją, nes brandos egzaminai buvo jau čia pat, o mokiniai jautėsi esą jiems neparuošti. Direktorius St. Vaitkevičius, kaip jau minėjau, geras ir lėto būdo žmogus, priėmė ne tik mokinių delegatus, juos išklausė, su jais tarėsi, bet ir pasiliko mokinių prašymą. Čia ir prasidėjo „komplikacijos". Apie prašymo įteikimą iš tų pačių klasės draugų (geriau pasakius, — draugių; mat, būta mūsų klasėje poros cypdavatkių) sužinojo kun. Starkus ir mok. Šakelė-Puišys. Jie energingai paspaudė mokytojų tarybą, ir ši saugodama gimnazijos „nekaltybę" ir katalikiškos „Žiburio" gimnazijos vidaus drausmę ir tvarką, mūsų klasę prieš pat mokslo metų pabaigą, jau sumokėjus visiems mokslapinigius, uždarė ir visus mokinius, be penkių minučių abiturientus, iš gimnazijos pašalino. Nesusipratimas plėtėsi ir gilyn ir platyn.

Prieš gimnaziją, atsimenu, buvo didokas Skorulio sodas, į kurį mokiniai vasarą dažnai bėgiodavo obuolių, kriaušių ar slyvų pirktis. Ypač smaližavo paauglesnės mokinės, nes senis Skorulis, gaiduko balseliu, rodė labai trapią širdį gražiajai lyčiai ir mergaitės įsigydavo vaisių dykai ar pusdykiai.

Taigi tame sode viena saulėtą pavasario dieną mes, septintokai, susirinkome susidėjusios būklės apsvarstyti. Siūlyta visa ko, bet apsistota ties vienu: Stasį Matulevičių ir mane klasė išrinko savo atstovais vykti į Kauną pas tuometinį „Žiburio" draugijos pirmininką dr. Jokantą. Mudviem draugai sumetė pinigų traukiniui, pasiėmėme keletą sumuštinių alkiui numarinti ir leidomės į laikinąją sostinę teisybės jieškoti.

Dr. Jokantas tada gyveno Rotušės aikštėje mūsų garbingo atgimimo dainiaus Maironio namuose, kur mudu su Matulevičium atsiradom gerokai prieš pietų laiką.

Dr. Jokantas priėmė mudu priebutyje — ir rūsčiai. Nors mudu, ypač Matulevičius, mėginom jam visą reikalą smulkiai dėstyti, kaip sakoma, „nuo Adomo ir Ievos", bet dr. Jokantas mudviejų dėstymą — klostymą nutraukė gana originaliu būdu. Jis uždėjo koją ant staliuko su laikraščiais, prie kurio mes buvome susėdę, ir, rodydamas į savo batą, paklausė:

— Kaip manot, vaikai, kiek tokie batai kaštuoja?

Mudu su Stasiu M., nors ir buvome nustebę tokiu pokalbio posūkiu, pasižiūrėję į batą, atsakėme juos būsią vertus apie 40-50 litų (neblogi batai!). Tuomet dr. Jokantas piktu balsu ėmė pamokslauti:

— Taigi, o ar žinot, kiek algos gauna gimnazijos mokytojas Ar suprantate, jog mokytojas šiuo metu moko iš pasišventimo, toli gražu tinkamai neatlyginamas. O jūs drįstate tokį pasišventėlį—mokytoją skriausti, visokias išdaigas jam krėsti. Mokytojų taryba pasielgė gerai, pašalinda ma jus, neklaužadas, iš gimnazijos. Aš tam pritariu. Jūsų kalbos ir pasiaiškinimaimanęs neįtikina. Jau vakar pas mane buvęs mok. Šakelė-Puišys visą reikalą smulkiai man paaiškino. Aš pritariu mokytojų tarybos nutarimui. Be to, atminkite, kad „Žiburio" mokslo įstaigose mes nepakęsime jokių kolektyvinių mokinių apraiškų. Grįžkite namo, pranešk kite, ką iš mnęs girdėję, draugams ir savo netinkamo elgesio padarinius patys skanaukite. —

Stasys Matulevičius, žymus mūsų gimnazijos ateitininkas, tiesus tuomet ir teisingas vaikinas, dar mėgino kai ką savaip aiškinti, bet dr. Jokantas pakilo, tuo duodamas suprasti, kad pakalbis baigtas. Tuo būdu, nieko nepešę, grįžome iš Kauno į Vilkaviškį. Čia patyrėme ir šiokių tokių naujienų. Mudviem būnant Kaune, Vilkaviškio „Žiburio" gimnazijos administracija paskelbė, kad, norį grįžti į gimnaziją, mūsų klasės mokiniai turi paduoti prašymus, lyg naujai įstoją. Daugelis su tokiu keliu į Kanosą sutiko. Įdomu, kad pirmieji „streiklaužiai" buvo abu Jonai — Pečkaitis ir Unguraitis, dėl kurių susirėmimo su kun. Starkumi kilo visas gaisras. Nuo stojamųjų prašymų teturėjo drąsos atsisakyti tik Stasys Matulevčus, Simas Bakšys ir aš. Pirmieji du eksternais išlaikė brandos egzaminus Kaune, „Aušros" gimnazijoje, o aš persikėliau į Marijampolės realinę gimnaziją, nes motina-našlė (kaip tik tuo laiku mirė mano tėvas) neįstengė išleisti mane gimnazijos baigti į tolimąjį Kauną. Taip pasibaigė anais metais daug kalbų sukėlęs mokinių „streikas" Vilkaviškyje.

Kada įsižiūri į tą įvykį iš laiko perspektyvos, atrodo, kad nei kun. J. Starkus, nei tuometinės septintosios klasės mokiniai nėra kalti. Iš dalies tai būta savotiškos psichozės, abipusio užsispyrimo ir gal ne visai pagrįstos ambicijos. Didžiausia kaltė, manding, tenka sunkioms besikuriančių anuomet lietuviškų mokyklų sąlygoms, mokytojų trūkumui ir jų kvalifikacijų menkumui. O vis dėl to pats įvykis buvo labai nemalonus ir skaudus, lengvai galėjęs ne vieną jaunuolį, kuris, kaip matėme, vėliau išėjo į žmones (ir dar į ne bet kokius!), sudemoralizuoti, pačioje pusiaukelėje mokymąsi nutraukti, o Lietuvai pražudyti keliolika gerų specialistų ir intelektualų, kurių tada besikurianti, jauna valstybė buvo labai reikalinga.

Andrius VILKAVIŠKIETIS
Davos, 1953 m.

KUN. DR. JONAS GUTAUSKAS

ANTROJI VAIKYSTE

(Tęsinys)

IŠORINIS PASAULIS, PRIEŽASTINGUMAS

Mažam vaikui kiekvienas daiktas yra gyvas ir turi sąmonę. Vėliau tik tas, kuris juda ir turi jėgą. nuo 4½ m. vaikas išskiria paprastus daiktus nuo gyvųjų būtybių. Tik retesni ir ryškesni kūnai, kaip saulė ir mėnulis, ir vėliau dar lieka sudvasinti, gyvi. Bent iki 8-tų metų vaikui atrodo, kad jie mus seka ir stebi, žiūrėdami pro langą.

Savo santykyje su išoriniu pasauliu šio meto vaikas yra egzistencialistas. Egzistencialistas ta prasme, kad tikrą buvimą teikia viskam, ką įsivaizduoja, ką vardu pavadina, ką suvokia. Jis yra taip pat finalistas, nes, vaiko manymu, kiekvienas daiktas turi savo tikslą, savo funkciją. Visų daiktų paskirtis galutinėje sąskaitoje yra tarnavimas žmogui. Vaikas yra ir artificialistas. Jam atrodo, kad kiekvienas daiktas yra padarytas. Jis negalvoja apie natūralią daiktų kilmę, bet jų padarymą. Saulė, mėnulis, žvaigždės, debesys, medžiai žemė — yra viskas padaryta. Padarytą žmogui ir žmogaus arba augštesnės būtybės. Šeimos gyvenime jis pastebi, kad iš tikrųjų viskas padaroma žmogaus. Šių dienų technika dar daugiau sustiprina šitą artificializmo tendenciją. 5-rių metų vaikas aiškina, kas yra mėnulis. Mėnulis tai ma žojo Jėzaus namelis. Kada jis namuose, namelis apšviestas ir aiškiai matomas. Kada iškeliauja, pasidaro tamsus ir nematomas. To paties amžiaus vaikas savotiškai aiškina ir mūsų žemės atsiradimą. Pradžioje žemė buvusi ant didelės lentos. Dievulis lentą patraukęs, ir žemė nukritusi.

Vaikas jaučiasi pasaulyje apsuptas nesuprantamų jėgų ir reiškinių. Pradžioje jis daiktams davė vardus ir žiūrėjo, kaip juos panaudoti. Kiek paaugęs jau stengiasi suvokti jų esmę, paskirtį. Jo klausimų eilė pailgėja. Nuo „Kas čia?" iki „Kam, kaip, iš kur, kodėl?" Nuo paprastų neaiškumų aiškinimosi neilgas kelias iki kosmogoninių klausimų, o jie visi veda į Dievą. Jei Dievo nebūtų, vaikas Jį išrastų — jo siela šiuo metu yra tokia atvira Dievui, visų daiktų Leidėjui. Tik dėl savo naivaus artificialistinio polinkio dažnai paklausia: „O kas Dievą padarė? Ar jis gimė?"

Vaikas jieško kiekvieno daikto, kiekvieno reiškinio priežasties, bet jo priežastingumo supratimas savotiškas — finalinis, praktinis, mechaninis („Kadą Dievas lentą ištraukė, žemė nukrito"). Laivas todėl ant vandens plaukia, kad žmonės, kurie ten yra, nenuskęstų (arba nesušlaptų). Gabalas medžio, įmestas į upę, plaukia, nes mums malonu matyti jo plaukimas. Gilesnis priežastingumo ryšys vaikui dar sunku suvokti. Jo priežastingumas — tikslo priežastingumas.

JAUSMINGUMAS, EMOCIJOS

Pirmoji vaikystė, o ypatingai antrosios vaikystės pabaiga (4-6 m.) yra vaiko jausmų vystymosi metas. Visame vaiko gyvenime ir veikime tebėra stiprus nepastovumas. Nuo verksmo iki juoko tėra vienas žingsnis. Vaikas yra jausmo, nuotaikos žmogus.

Apie ketvirtuosius amžiaus metus, pabrėždamas savojo aš nepriklausomumą, vaikas bando savo susijaudinimą, savo emocijas paslėpti, jų išviršiniai neparodyti. Kai pargriuvęs keliasi, jis tvirtina: „Man neskauda". Kai ištikro ko nors bijo, sako: „Aš nebijau, aš nebijau".

Liūdna pasaka, o dar labiau liūdna melodija, priveda prie ašarų. Vaiką veikia ne tiek dainos žodžiai, kiek pati melodija, kuri sukelia vienokią ar kitokią nuotaiką. Kartą prie W. Hansen'o namų grojo sukamieji vargonėliai. Toji muzika taip stipriai sujaudinusi jo trečių metų sūnų, kad tik per ilgesnį laiką pasisekę jį suraminti ir paguosti. Tas pats berniukas Petras, būdamas 5-rių metų ir galėdamas suprasti žodžių prasmę, kiekvieną kartą imdavęs verkti, kai tik išgirsdavęs dainuojant Reicharto dainą: „Gėlelė pievoje stovėjo".

Ką reiškia būti liūdnam, linksmam, supykusiam, sužavėtam ir sujaudintam, žinome iš patyrimo. Visas šitas emocijas išgyvena ir vaikas. Stebėjimas parodo, kad emocionalinis išgyvenimas greit pereina nuo vieno kraštutinumo į kitą. Kaimynų vaikai, kurie draugiškai žaidžia šią minutę, sekančią gali muštis ir viens kitam plaukus rauti. Tėvai jaudinasi dėl buvusio įvykio, o jų vaikai vėl geri draugai.

(nukelta į psl. 6)

JOHN STEINBECK

TEPAYACO STEBUKLAS

JOHN STEINBECK yra vienas iš talentingiausių Amerikos rašytojų. Šitoje novelėje jis paprastais, bet gražiais žodžiais pasakoja apie Guadalupe's Marijos pasirodymus. J. Steinbeck savo kūriniuose dažniausiai aprašo vargšus ir visų paniekintus žmones. Šitai pastebime šioje novelėje, kai Marija kreipiasi į vargšą Juan Diego: „Aš mačiau tavo žmonių kančias ir atėjau pas juos per tave". Šioje novelėje nerandame rašytojo mėgstamo sentimentalizmo ir kaikur perdėto natūralizmo. Tepyaco stebuklus jis aprašo paprastučiais žodžiais.

John Steinbeck 1940 metais laimėjo *Pulitzer* premiją už kūrinį „The Grapes of Wrath". Iš jo geriausių kūrinių pažymėtinas „Tarp pelių ir vyrų", kurį K. Barėnas išvertė į lietuvių kalbą.

* * *

ISPANAI atėjo į Meksiką su karu bei maru ir griuvėsiais, bet jie atnešė taipgi Jėzaus Kristaus ir Jo Motinos Marijos tikėjimą. Daugelis indėnų buvo apkrikštyti, o tarp pirmųjų iš jų — Juan Diego ir jo žmona Marija Liucija. Jie buvo nusižeminę žmonės ir gyveno mažame Cuautitlano miestelyje, šiaurėje nuo Meksikos miesto.

Ilgus metus jie kartu palaimoje gyveno. Jie neturėjo vaikų, tad stipriai laikėsi vienas antro. Jų butą sudarė vieno kambario molinių plytų pirkelė, be to, jie turėjo daržą ir buvo laimingi. Tačiau vieną vakarą Marija Liucija karščiavo, o rytą jos akys buvo patinusios ir alsavimas skubus. Vidudienį ji mirė.

Jie gyveno meilėje, ir Juan Diego pasimetė skausme. Jis neturėjo giminių, išskyrus dėdę, vardu Juan Bernardino, kuris jaunystėje juo rūpinosi. Dabar, kai jo žmona mirė, Juan Diego pradėjo klajoti kalnuose, nelaimingojo būdu alindamas savo jėgas. Naktį jis buvo budrus ir nepasilsėjęs.

Pasakojama, kad vieną gruodžio dieną jis atsikėlė prieš švintant ir keliavo paledėjusiu kietų akmenų lauku, kol priėjo Tepyaco kalną. Kai jau pradėjo aušti, jis įkopė į kalną ir ten jį pasiekė pirma tylūs, paskui garsesni daugybės paukščių giesmių garsai.

Gisemės skambėjo tarsi žemės muzika, tad jis sustojo ir stebėjosi, nes atrodė, kad muzika iš visur atskamba. Jis žvilgterėjo į kalno viršūnę, irtekanti aušra buvo daug šviesesnė nęgu jis buvo kada nors matęs; muzika plaukė ir aidėjo apie jį.

Juan Diego greitai pribėgo prie šviesos, kuri spinduliavo nuo kalno viršūnės, ir iš muzikos atsiskyręs balsas pasakė:

— Juan Diego, ateik čia!

Akimirksnyje jo skausmas dingo ir grožio pilnatvė pripildė jį. Kalno takelis vingiavosi tarp meskitų ir kaktusų ir buvo aštrus nuo akmenų. Jis pribėgo prie krašto. Muzika bangavo ir tilo. Ir jis pamatė Dangaus Karalienę, stovinčią ant uolėto takelio ir apgaubtą šviesos, o akmenys ją gėrė ir žvilgėjo kaip deimantai. Ir tamsus meskitas spindėjo.

Valandėlę Juan Diego žiūrėjo į Ją, paskui droviai ir baimingai nusisuko.

Vizija pasakė:

— Juan Diego, mano sūnau, kur tu eini?

O jis atsakė:

— Mano Ponia, aš vaikščiojau iš skausmo, jieškodamas savo širdžiai ramybės, bet dabar aš nesu nuliūdęs.

Ponia pasakė:

— Ar žinai, kas aš seu?

Ir jis atsakė:

— Aš manau, kad žinau.

Ji kalbėjo ramiai, apsupta šviesos:

— Aš esu Marija, Jėzaus Motina. Aš noriu, kad čia, ant šito nuogo kalno, būtų pastatyta šventykla paliudyti mano meilę žmonėms. Aš mačiau tavo žmonių kančias ir atėjau pas juos per tave.

Juan Diego mėgino prabilti, bet ji nutildė jį:

— Tu turi eiti pas Meksikos vyskupą ir jam pasakyti, kad čia, prie Tepayaco kalno, turi būti pastatydinta mano šventovė, iš kurios mano meilė sklistų tarp visų tavo žmonių.

Juan Diego nusilenkė.

— Aš einu, mano Ponia, — pasakė ir, kai jis kalbėjo, šviesa susigėrė į paprastą dieną ir akmenys buvo akmenys, o maskitas juodas. Ponia išnyko.

Juan Diego pamažu leidosi takeliu, ir pasaulis buvo išblyškęs po jo regėjimo. Jis patarukė keliu per raistus, kur augo lieknos nendrės, ir jo kelias buvo akmenuotas pylimas, nes Meksikos Slėnis buvo platus ežeras ir miestas driksojo jo viduryje.

Dabar Juan Diego buvo baimės apimtas. Per visą savo gyvenimą jis niekuomet nekeliavo į miestą. Po jo molinio kaimo didžiuliai pastatai ir naujos bažnyčios buvo nuostabūs dalykai. Jis daug kartų klausė kelio, kol atėjo į vyskupo rūmus, iškilmingą, puikų naują pastatą. Nusižeminęs Juan Diego prašėsi prileidžiamas prie vyskupo.

Meksikos vyskupas buvo mokytas žmogus. Nuo pat pradžios jis gynė indenus nuo žiaurių Ispanijos kareivių ir didikų ir jo paprotys buvo išklausyti kiekvieną, kuris eidavo pas jį. Kai Juan Diego buvo atvestas į jo kambarį, vyskupas tikėjosi skundo ar prašymo. Kiekvieną dieną daugybė tragedijų plaukė pro jį.

Juan Diego žvilgterėjo į kambario puošnumą. Jis, kuris niekuomet nematė nieko kito, kaip šiurkščius kaktuso milo rūbus, pamatė purpurinį alsomą. Tai buvo pjaustyto medžio ir spalvoto gipso kambarys vietoje jo pažįstamų molinių sienų.

Kai tyla tęsėsi, vyskupas žvilgterėjo.

— Taip, mano sūnau? — nekantraudamas tarė.

Staiga žodžiai prasiveržė iš Juan Diego.

— Dangaus Karalienė! — jis sušuko. — Aš mačiau Ją šviesos klane Tepayaco kalnuose. Ji man pasakė, kad jūs turite pastatydinti Jai šventovę prie kalno.

Vyskupas blankiai nusišypsojo:

— O kodėl?

— Kad būtų ženklas mūsų žmonėms! — triumfuodamas sušuko Juan Diego. — Ji yra mūsų — mūsų tikra motina!

Dabar vyskupas susiraukė.

— Esi susijaudinęs, mano sūnau, — pasakė. — Eik apsigalvoti ir grįžk, kai būsi nurimęs. Eik su Dievu!

SUNKIA nuo nepasisekimo širdimi Juan Diego pavakary aklai nuėjo prie Tepayaco kalnų, kur jis matė regėjimą, ir buvo nusiminęs, kad vyskupas galėjo tiesą sakyti ir kad jo nusiminimas galėjo nukreipti jo mintis į sapną. Kai jis prikopė kalno viršūnę, baigėsi naktis. Švystelėjo šviesa ir Ponia vėl buvo prieš jį.

Juan Diego nudžiugęs puolė ant kelių, nes dabar žinojo, kad buvo teisus. Bet jis jautėsi silpnas ir šaukė:

— Šventoji Motina, siųsk kurį nors svarbesnį. Siųsk kurį didiką arba geriau paskleisk šviesą ant paties vyskupo!

Jos balsas buvo įsakantis.

— Juan Diego, aš pasirinkau tave ir priežastis bus tik palaipsniui suprasta, o tai bus įtikinančiau, nes kiekvienas ras tą priežastį savyje. Aš turiu daug pasiuntinių, bet pasirinkau tave. Juan Diego, mano sūnau, eik kaip mano pasiuntinys ir įsakyk vyskupui taip daryti, kaip aš sakiau. Pasakyk jam, kad Šventoji Marija, amžina Mergelė, Dievo Motina, siunta tave. Kad tu, o ne kas kitas esi pasiuntinys.

Šviesa apie Ją spinduliavo ir visas slėnys žėravo ir žvilgėjo, o paskui sutemo ir Juan Diego pasijuto vienas ant apleistų Tepayaco kalnų. Jis nusileido takeliu žemyn į savo molinę pirkelę, nusiprausė, truputį užkando ir atsigulė ant meldų, bet negalėjo užmigti, nes, kai tik užmerkdavo akis, jis vėl matė šviesą ir grožybę...

Prieš auštant jis vėl keliavo raistu ir šiauriniu pylimu. Kai artinosi prie miesto, jis girdėjo gaudžiančius bažnyčios varpus, nes buvo sekmadienis.

Vyskupas sekmadienį turėjo daugybę pareigų ir Juan Diego lūkuriuodamas tupinėjo apie kampus. Dar ir dar kartą jis prašėsi įleidžiamas, bet tarnai jo nepaisė. Dabar Juan Diego pranešimas degino jį ir jis rėkdamas reikalavo. Jo akyse buvo ašaros, o širdyje suniekinimo pyktis. Vyskupas išgirdo jo riksmą ir ramiai paprašė jį įleisti.

Juan Diego puolė ant grindų prieš sostą.

— Mūsų Ponia sako, kad jūs turite pastatydinti šventyklą! — šaukė. — Ji sako, toks esąs Jos noras. Ar jūs girdite? Ji įsakė, kad slėnyje prie Tepayaco būtų pastatydinta šventykla!

Vyskupas griežtai pasakė:

— Tu sergi. Tu nustojai pusiausvyros.

Juan Diego šaukė:

— Mūsų Ponia jums įsako!

Vyskupas sedėjo tyliai mąstydamas, o paskui apgalvodamas pasakė:

— Aš tau pasakysiu... žodžiai yra tušti ir žmonės kartais mato dalykus, kurie nėra tikri. Paprašyk žodžiams ženklo. Tada mes žinosime neabejodami. Dabar eik.

— Kokio ženklo? — reikalavo Juan Diego.

Vyskupas nusijuokė ir padarė ženklą, ir jo tarnai nutvėrė jį už alkūnių ir išstūmė lauk.

Kai jis išėjo, vyskupas pasišaukė du vyrus ir tarė:

— Sekite Juan Diego. Žiūrėkite, kur jis eis. Ir žiūrėkite, kad jis nepakenktų sau ir kitiems.

Vyrai sekė paskui Juan Diego ir pagaliau atėjo iki tarpukalnės prie slėnio Tepayaco apačioje, ir nepaprasta migla apdengė Juan Diego nuo jų akių.

Jie niekur negalėjo jo surasti. Pagaliau jie grįžo į miestą ir papasakojo savo istoriją. Vyskupas pasiliko vienas, atsisėdo ir buvo susirūpinęs, o Juan Diego pasiliko savo mintyse.

FATIMOJE

KELIONIŲ ĮSPŪDŽIAI

Portugalija — kalnuotas ir akmenuotas kraštas. Mūsų autobusas visą laiką narstė raitytais keliais, kurių abiejose pusėse — akmenuoti kalnai arba gilūs tarpekliai.

Kurne kur kalno papėdėje drykso koks kaimas, nors žmonių beveik nematyti. Jie, paprastais drabužiais apsirengę, daugiausia dirba lauke — renka akmenis, kapsto vynuogynus, aria, pasikinkę porą jaučių, o moterys upeliuose žlugtą plauna.

* * *

COREIO

Pakeliui į Fatimą sustojome Coimbra nemažame mieste.

Jau prieš miestą galima buvo pastebėti du tipingus Portugalijai dalykus. Viena, moterys, keliaudamos į miestą, ėjo basos, ilgus sijonus vilkėdamos, o savo keturkampį, krepšį su prekėmis nešė ant galvos pasidėjusios. Mačiau vieną moterį ant galvos užsidėjusią keturis bitonus pieno!

Antra, kiek turtingesni — bent man taip atrodė — jojo ant asilų. Ir ne tik vyrai, gal dažniau moterys, permetusios abi kojas į vieną pusę.

Beto, būdinga čia elgetos — suaugę ir vaikai. Užsienietį jie lydi būriais ir, atkišę rankas, nuolat prašo. Savo negalia — sudžiūvusią koją ar ranką, žaizduotą veidą — ypač stengiasi parodyti.

Panorau išsiųsti laišką į Angliją. Reikia pašto ženklų. Ispanijoje ženklų galima buvo gauti visose tabako krautuvėse. Užėjau pas tabakonistą ir Combroj. Gavau čia „Player's" cigarečių (pigiau nei Anglijoje), bet ne ženklų: reikia eiti į „Correio" pašto įstaigą...

FATIMOJE

Atvykome čia pirmadienio (X.12) 6v. vakare.

Mus pasitiko policija, kurios čia palyginti daug, ir nurodė, kur pastatyti autobusą. O mašinų čia daugybė ir iš visos Europos — Vienos, Antverpeno, Lisabonos, Paryžiaus ir kit. Mes įsikūrėme Vyskupo viešbutyje — didžiuliame baltame name su daugybe atskirų kambarių (manasis — 358!) ir tuoj ėjome žiūrėti šventosios vietos.

Ant kalnelio — didžiulė balta katedra su augštu bokštu, kurį supa keli angelai. Apačioje — milžiniška, gražiai sutvarkyta aikštė. Abiejose pusėse lanku išsirikiavę įvairiausi pastatai — ligoninės, viešbučiai, įvairios įstaigos.

Aikštės vidury Kristaus statula. Kairėje pusėje — nedidelis namelis, be sienų, kurio stogas supintas iš įvairių šakų. Tai čia, kur dabar stovi tas namelis, 1917 m. pasirodė Nekalt. Marija Liucijai (ji dar gyva Leiria vienuolyne), Jacintai ir Pranciškui (juodu, kaip Marija pranašavo, jau seniai mirę).

Lietus lyja — sako, svenčių metu čia dažniausiai lyjama. Aplinkui telkšo balos. Aš pats peršlapęs. Tačiau žmonės keliais eina apie namelį ir kalba rožančių, maldaudami įvairių malonių.

Palipėjus laiptais, įeinį į baltutę katedrą. Eilė žmonių prie klausyklų, grūsdamiesi išpažinties. Didžiajame altoriuje — Jėzaus ir Fatimos Marijos statulos. Abiejose pusėse dar po penkis altorius.

ŽMONĖS

Daugiausia čia, be abejo, portugalų. Jie labai paprastai apsirengę dau gumoje juodai. Moterys ir mergaitės apsigaubusios didelėmis juodomis vilnonėmis skaromis.

Vietos maldininkai man vaizdžiai primena mūsų Šiluvos žmones: patys pašaliais gaminasi maistą, nakvoja atvirame lauke, būriuojasi, meldžiasi ir kalbasi. Daugybė elgetų. Nėra čia to puošnumo kaip Liurde. Ir iš toliau atvykę maldinnikai — paprastai, kukliai apsirengę, kuklūs.

Daugybė kunigų. Jie kalba prancūziškai, norvegiškai, ispaniškai, olandiškai. Susitikau tris olandų kunigus. Iš karto palaikė mane anglu. Sužinoję, kad esu lietuvis, pradėjo teirautis apie Lietuvą, apie Bažnyčios persekiojimus, apie žmones...

— Marija Fatimoje pasakė, kad Jos Širdis galų gale triumfuos, kad Rusija atsivers, — sako vienas, toks sudžiūvęs senukas. — Dabar reikia tik melstis...

Visi žmonės grūdasi, vienas kito nepaiso. Kovoja alkūnėmis dėl geresnės vietos, dėl sausesnio plotelio.

AVE MARIA!

Visą naktį sklido giesmė Marijai. Jos sklinda ir dabar — dieną.

„Ave Maria"! — girdi dieną naktį.

Kai šventė nešė iš Apsireiškimo namelio Marijos statulą prie Katedros, kur lauko pusėje parengtas specialus altorius, žmonės giedojo „Ave Maria" ir... mojavo baltomis nosinaitėmis. Tų nosinaičių sumirgėjo visa jūra. Supratau, kad taip reiškiama meilė ir pagarba Fatimos Marijai.

Nuostabu čia. Šventa. Maldininkus gaubia keistas jausmas — jauti Marijos esimą, jauti Jos meilę žmonėms ir tautoms.

O mintys plaukia į Lietuvą, į mūsų Šiluvą, kur mes taip nuoširdžiai mokėjome gerbti Our Lady of Siluva...

J. Kuzmickis.

NAUJASIS PADERBORNO VYSKUPAS

Pagelbininkas Dr. Hegsbach savo vyskupo žiede nešioja gabaliuką anglies. Jis tai daro vienybės ženklan su kasyklų darbininkais, kurių darbas yra ypatingai sunkus.

VELINES IR MES

Vėlinių vakaras mus ir vėl užklum pa tremtyje. Svetur, toli nuo savųjų, mintimis persikelsim į tėviškes. Senuolių sodybose liūdesys. Partizanų kapais apklotas mūsų kraštas. Už laisvę kraujo aukos nesigaili broliai. Jie miršta, kad mes gyventumėm. Sibiras priglaudė ne vieną mūsų sesę ir brolį, motiną ir senelį. Motina Lietuva rauda savo vaikų. Jos skaus mo ir liūdesio Vėlinių vakarą niekas neišsakys. Sūnūs išėjo iš namų ir negrįžta. Išverkusi akis ji žūri ir laukia. Nuo Birutės kalno Baltija atneša kančios atodūsius. Šniokščia ji nerami, nešdama pasauliui Rūpento jėlių šalies skundą. Deja, pasaulis kurčias ir nebilys.

Kas tą vėlinių vakarą uždegs bent menką žvakutę ant partizanų kapų? Kas atneš bent kuklią laukų gėlytę jiems prisiminti. Nuaidės gal tik šūviai klaikioj nakties tylumoj... Sibiro speigų nykumoj be ženklo išmėtyti kapai liks užmiršti tą vakarą. Sopulių surakinta širdimi, partizanų, savanorių ir kalinių Motina žvelgs į Rytus, gaili ašara jai nuriedės. Mes išėjome išvyti į vakarus. Jauni mūsų broliai buvo įtraukti ginti svetimus interesus. Ne vienas jau supiltas kapas Indokinijoje ar Korėjoje. Kiti palūžę sugrįžo. Praūžusi karo audra supylė ne vieną kapą. Kai kur mirtis ir šiandien išrauna ne vieną iš mūsų tarpo. Juos prisimnti mums niekas nedraudžia.

Vėlinių nykumoj lietuvis tremtinys susitelks savyje. Laiko dulkės gal jam užgesino motinos išugdytas brangias tautines ir religines tradicijas. Bet amžių Lietuva, vaidelučių ir Rūpintojėlių Lietuva, prabils jo širdyje. Iš milžinkapių, iš samanotų trobelių, iš gintaro pakrantės atklydęs aidas sužadins jo užgesusius jausmus.

Ne verkšlenti lietuvis rinksis Vėlinėse. Ne beviltiškai aimanuoti praėjusių laikų jis atėjo. Ne! Tyra viltis, šventa viltis naujų laikų, teisingumo pergalės viltis neužges niekad jo širdyje.

Lietuva amžiais paliks nemari, nes už ją budi pilni ryžto ir pasiaukojimo vaikai. Tėviškės dirvonuos išliętas kraujas išaugins naujas kartas. Po tragiško Penktadienio išauš Velykų džiaugsmo ir pergalės rytas. Lietuvis šventai tiki gėrio pergale.

Lietuvis tremtinys Vėlinėse nupins nevystantį maldų ir pasiryžimo vainiką. Per tolius mintimis nuneš prie Motinos Tėvynės kojų. Jos kenčiantis veidas prašvis. Būkime tikri!

Kun. J. Petrošius

KUNIGAMS NELEIS DIRBTI

Neseniai Vatikano augštieji Bažnyčios sluogsniai aštriai pasisakė prieš Prancūzijos dirbančiuosius kunigus.

Šie darbininkai kunigai (pretres ouvriers), — ligi šiol jų buvo apie 100, dirbo vadinamose Paryžiaus misijose. Tai vienas iš drąsiausių bažnyčios misijų bandymų po antrojo pasaulinio karo. Tą misiją įsteigė (jau miręs), Paryžiaus kardinolas Suhard. Šie kunigai padėjo į šalį savo sutanas ir, apsivilkę paprastus darbo drabužius — kombinzonus, nuėjo dirbti į fabrikus tarp darbininkų Paryžiaus varguomenės tarpan. Jiems sekėsi net pačiame Paryžiaus raudonajame žiede, komunizmo kiečiausiame centre!

Bažnyčia gi į juos žiūrėjo be didelio entuziasmo, nes matė, kad kartais iš tų pasiryžėlių gali likti tik stiprūs vien geresnio socialinio gyvenimo kovotojai, apleidžią kunigystės pagarbą ir kunigišką paklusnumą. Šie kunigai savo palėpėse, kinuose, fabrikuose laikę mišias darbininkams, dienos metu dirbo prie fabrikų staklių ir atidžiai sekė darbininkų politinius susirinkimus ir veikimą, kuris dažnai sukdavo komunistų malūno ratus.

Pereitais metais, vienos komunistinės profsąjungos streiko metu, buvo suimti net du tokie kunigai. Tai buvo tarsi perspėjimo ženklas aliarmui. Vėliau paaiškėjo, kad daugelis darbininkų kunigų priklauso komunistų draugijoms ir judėjimams, o vienas buvo net oficialiai į kompartiją įstojęs. Vatikanas priėjo išvados, kad nebegalima toliau leisti eiti tuo keliu kard. Suhard įkurtai, ir pradžio je daug žadėjusiai misijai.

Pirmasis kunigus darbininkus pradėjo kritikuoti 83 m. amžiaus Tulūzos arkivyskupas. Jo nuomone, kunigas nėra darbininkas, o išpažinčių klausytojas, bet ne klasių kovotojas. Popiežius pasiuntė į Paryžių pasiuntinį, kad su Prancūzijos augštąja dvasiškija nutartų ar pradėtoji Paryžiaus Misija gali veikti toliau su pakeistu statutu, ar visai ją uždaryti. Jau uždaryta kunigų — darbininkų Lisieux specialioji seminarija. Vatikanas pasirinko išlaikyti vientisą tą pačią tarp darbininkų ir kitų klasių vieningę bažnyčią, atsisakant gal kartais didelių laimėjimų naujosios misijos talka.

MANCHESTERIS

MIRUSIŲJŲ MINĖJIMAS

1953 m. lapkričio mėn. 1 d., 3 val. po pietų Manchesterio R. katalikų Moston kapų koplyčioje bus pamaldos mirusiems tautiečiams paminėti.

Manchesterio ir apylinkės lietuvius prašom dalyvauti.

DBLS Manchesterio skyriaus Valdyba

Sekmadienio ARIMČIAI

MODERNUS PAMALDUMAS

Esame modernaus gyvenimo dalininkai. Lėktuvai skrodžia dangų, raketos lekia link naujų planetų. Žemės paviršiuje kruta milionai žmonių: gimsta — miršta, tuokiasi — skiriasi, žmones vis labiau apima sku besys, — žemės sūnūs netekę laiko sau ir Dievui. Gyvename moderniais laikais, priversti suvyti tarnaujant moderniems stabams.

Tūkstančiai žmonių pajungiami kasdien technikos mašinų tarnybai net naktimis nenutraukiant vilnimis putojančio darbo. Prekyba, kiti užsiėmimai, tarnybos nemažiau reikalauja atsidavimo ir aukos, kaip tas graikų pasakos slibinas vis ryjąs jau nus vaikinų ir mergaičių kūnus. Moderniame gyvenime žmogaus gyvenimas nyksta prie mašinų. Net ir sekmadieniai išplėšti iš žmogaus, sau nebeturima laiko nė sekmadienį. Nė tada nebėr laiko pabūvoti pas save, dėl savęs, juk ir sekmadieniais fabrikų mašinų gaižus kaukimas įsimaišo į rimtį ir bažnyčion kviečiančių varpų gaudimą.

Nestebėtina, jei šiandien krikščionybė suplokštėjusi. Nė sekmadieniais nėra kada pagalvoti apie savo gyvenimą, stabtelti prie Dievo, žvilgterėti į bent pagrindinius sielos ir sąžinės reikalus. Todėl nenuostabu, jei gyvenimas grindžiamas pelnu ir lengva sąžine nusukamas pirmas pasitai kęs žmogus, skriaudžiami darbininkai piktnaudojama teisė ir meilė. Dar mažiau nuostabu, jei apie bažnyčią pamaldas, mišias ir kitas tikėjimo apeigas nebenorima žinoti ir pamaldumo dorybė vis labiau dingsta.

Pamaldumo dorybė?... Pamaldumas?...

Išgirdus žodį „pamaldumas", daugeliui oda pasišiaušia kaip nupeštos žąsies. Pamaldumas esąs kažkas pasenusio, atsilikusio, netinkančio prie mados ir modernaus žmogaus eilutės ar veido; apskritai — tai visai nemodernu ir nereikalinga. Daugeliui pasivaidena valandomis ilgos maldos, klūpojimai, rožančiai. O jeigu tokie modernūs abejotojai kaip nors pastebi, kad „pamaldūs žmogeliai" savo ilgu ar aštriu liežuvėliu, savo suktumu darbe ar prekyboje, savo klaidingu gyvenimu kartais suklysta, — tada jau „baigta" su bet kokiu pamaldumu.

Tikra tiesa, daugeliui pamaldumas tėra tik skraistė, dengianti vidaus šiukšles, tik reklama gražiai iliuminuota be vidinio turinio. Tačiau, argi protinga iš klaidų blogai manyti apie tikrą pamaldumą kokio Kristus norėjo? Negi laikytini blogi rugiai, jei juos nugėrė vanduo ir tarp jų auga dirsės? Reikia žiūrėti kur tiesa, kur neiškraipymas.

Pamaldumas — tai žmogaus santykių palaikymas su Dievu.

Žmogus ką nors padovanoja iš savęs Viešpačiui, o tasai — žmogui. Tai vyksta bsimeldžiant. Jeigu kas sakytų: „aš galiu būti pamaldus ir be maldos", vargu ar protingai sakytų, nes kur malda džiūsta, tenai vysta tikėjimas. Įsitikinkite — ten kur malda nutyla, tenai religija pasidaro nebyle, paraližuota ir nejučiomis mirštanti.

Tačiau pamaldumas, anaiptol, nėra maldos žodžiuose, bet turi persuktį visą gyvenimą: keliantis, dirbant, valgant, keliaujant, šeimoje ar nevedus gyvenant, auklėjant vaikus, einant į kiną, emigruojant, visur — visur kur tik besireikštų gyvenimas. Pamaldumas yra kai dažnai dienos bėgyje prisimenama, kad su mumis yra visada kartu Dievas, laiminąs ir baudžiąs, ir kai krikščioniškoji artimo meilė bent kiek vis daugiau įsigeria į kiekvieno mintis, kalbas ir darbus.

Kristaus pamaldumo pavyzdys įneštų naują atgimimą į modernų gyvenimą, darbus, biznius, šeimas, mokyklas ir visur, jei vieni, užuot niekinę iš viso pamaldumą dėl pastebėtų klaidų „pamaldžiuosiuose", užuot tuščiai meldęsi tik žodžiais, dažnai prisimintų krikščionybės apaštalo Pauliaus pamokymą Timotiejui: „Būk pamaldus, gyvenk pamaldume, visuomet turėdamas prieš akis Dievą".

K. J. D.

PAMALDOS

BRADFORD — lapkričio 1 d., 12.30 val.

NOTTINGHAM — lapkričio 8 d. 12.15 val.

GRAŽIOS PAMALDOS

Spalio 25 d. Nottinghamo lietuviai, susirinkę savo pamaldų į Šv. Patriko bažnyčią, turėjo įdomią staigmeną: po ilgelesnės tylos pamaldų metu labai gražiai kelias giesmes sugiedojo p. Maldučio parengtas vyrų kvartetas. Visi esame giesmių ir dainų mėgėjai, tad kiekviena naujiena visiems patinka. Būtų labai gražu, kad kvarteto dalyviai niekad nepavargtų ir, papildę savo repertuarą naujomis giesmėmis, nuolat dalyvautų lietuvių pamaldose. Neseniai grįžęs iš Liurdo ir Fatimos kapelionas pamokslo metu papasakojo įspūdžius iš Fatimos, pabrėždamas Motinos Marijos kvietimą atgailoti, melstis už nusidėjelius, kalbėti kasdien rožančių ir praktikuoti šeštadienių Šv. Komuniją.

Bažnyčioje pamaldų metu buvo gražus būrelis lietuvių.

JONAS AUGUSTAITIS

J. Matulionio kaimas

Žemės ūkis, įmonė, bet ne privilegija. Kad žemės ūkį, konkrečiai — ūkininkų sodybą, tenka laikyti įmonę, o ne privilegija turėti tokį ūkį, yra daug argumentų įmonės naudai. Įmonę laikyti — pirma sąlyga, kad ji apsimokėtų, atskaičius visas įmonės išlaidas, savininkui turi likti dar tiek minimum pelno, kad jam apsimokėtų tą įmonę turėti (nekalbu apie krizių laikus). Taip ir ūkio įmonė: atskaičius visas išlaidas turi duoti bent tiek pelno, kad ūkininkui apsimokėtų ją laikyti. Kylant krašte civilizacijai, medžiaginiam gerbūviui, ir išjudinamas ūkininko luomas iš savo gūžtų (yra tas dabar Lietuvoje) pažiūra į ūkininko verslą, kaipo į įmonę turėtų stiprėti. Pagaliau ne visi žmonės tinka būti ūkininkais, kaip ne visi tinka būti pirkliais, kunigais bei kitokiais profesijonalais. Dedant pagrindan ūkininko vienkiemio turtą ir traktuojant jį kaipo atskirą įmonę, gauname ateities žemės ūkio politiką: atskiri ūkiai — žemės ūkio įmonės: vyriausybė turi žemės ūkio politiką žiūrėti, kad tos žemės ūkio įmonės būtų pelningos. Atitinkamai konjektūrai vyriausybė taiko atitinkamus metodus.

Jeigu atstatomoje Lietuvoje į ūkininką žiūrėsime kaipo į įmoninką, jei pats ūkininkas galvos įmoniškai, tai jis turės savo ūkyje daryti tik to kias investicijas, kurios jam apsimokės pagal ūkio dydį, pajėgumą ir paties ūkininko sugebėjimą. Todėl atsikuriant ūkiams, vieniems apsimokės įsigyti ar samdyti traktorius ar kitokias žemės ūkio mašinas, o kitiems naudotis ir p. Matulionio pasmerktu „kuineliu".

Visiškai pritariu p. Matulioniui, kad žemės ūkis turi būti keliamas; — keliama produkcija, keliamas gyvenimo lygis, ūkininko reikalavimai. Kai ūkininko įmonė pasieks to, kai jam reikės (ne dėl liuksuso, bet dėl reikalo) turėti telefonas, elektra ir kasdieninius laikraščius, tai visi tie p. Matulionio rūpimi klausimai spręsis savaime ir lengvai. Korespondencijos dydis priklauso nuo biznio sąlygų, taip pat — telefono pasikalbėjimų skaičius, o elektrifikacija — nuo naudojimo kiekio.

Viešo naudojimo įstaigos iššaukia augti valstybėje valdininkų skaičiui, gamina biurokratizmą (orma augščiau turinio), visuomenės gėrybių naudojimą neproduktingiems reikalams ir gamybos trukdymą. Ateities Lietuvoje, valdžia turėtų likti tik žemės ūkio gamybos priežiūros, reguliavimo, žemės ūkio politikos, bei žemės ūkio švietimo funkcijas.

Atkūrimas žemės ūkio pirmoje eilėje priklausys: a) nuo žmonių noro atkurti savo ūkius — o tas bus. b) nuo to noro pakreipimo kūrybine linkme. c) žemės ūkio vadovų tinkamo pažinimo tarptautinės žemės ūkio konjunktūros ir sugebėjimą tinkamai įjungti į Lietuvos žemės ūkį.

Todėl, atrodytų, būtų visai neparanku visokie teoretiniai planai ir vaikymasis visokių neištirtų nepatikrintų idėjų...

Suvalkietis. „Visi žinome ką reiškia suvalkietis." Jam trūksta socialumo. Jis iš visos Lietuvos tipų yra kraštutiniausias individualistas." (B. L. Sk. 14) Taip apibudinęs p. Matulionis suvalkietį, randa dar vieną motyvą už suglaustą kaimą, kad jį, tą nevidoną, antisocialų elementą, suvaryti į kaimą ir padaryti jį ten sociališkesniu... Autorius negatyviai įvertina suvalkietį, vadindamas jį „kraštutiniu individualistu" ir antisocialiu elementu. Ar individualistas, jei tokie suvalkiečiai ir būtų, yra negatyvus elementas, kurį reiktų perauklėti kaime?.. Individualistas yra toks asmuo, kuris savo galvojimu, savo idėjomis skiriasi nuo kitų, nuo masės, nuo minios. Kiekvienas kūrybinis asmuo yra individualistas, — masės žmogus nekuria, neprieštarauja nei masių galvosenai nei masių veiksmams, bet eina ir veikia taip, kaip daro visa masė. Jeigu lietuvių tauta nebūtų turėjusi individualistų, ji nebūtų atsikūrusi. Tik visi tie individualistai, kurie nenorėjo klausyti ir pasiduoti ar caro rusų administracijai, ar vokiečių, buvo lietuvių tautos prisikėlimo vadais...

Visi tie suvalkiečiai. — Vincas Kudirka iš Paežerių, Pietaris iš Žiūrių Gudelių, Basanavičius iš Pajaunio, Dr. Kaukas iš Penkvalakių, Vaičaitis iš Santakų, Krikščiukaitis iš Bubnų. Petras ir Jonas Kriaučiūnai, kun. Sideravičius (knygnešių organizatorius), gen. Bulota, Dr. Bagdonas, Dr. Staugaitis, Vysk. Staugaitis, Pranas Dovydaitis, Jablonskis — Rygiškių Jonas, Dr. K. Grinius, Edm. Steponaitis, Saliamonas Banaitis, ir visa eilė kitų suvalkiečių — individualistų, kurie nepasidavė nei rusų valdžios administracijos valiai, išsiskyrė iš masės — buvo lietuvių tautos atkūrėjais.

Norėčiau, kad tokių individualistų būtų kuo daugiausiai visoje Lietuvoje (nesakau, kad jų nėra žemaičių, ar augštaičių tarpe), nes jie yra kūribinis lietuvių tautos elementas, jie yra tautos pionieriai, tiesią tautos kelius ir neleidžią jai ištirpti, susilyginti ir įsilieti į kitų tautų masę...

Suvalkiečiui trūksta, pagal autorių, socialumo. Reiktų manyti, kad suvalkietis nesupranta socialių reikalų, jais nesirūpina ir pats nepasiduoda ir nesitraukia į socialią veiklą.

Šiuo klausimu sunku ginčytis nes vieni gali išvedžioti vienaip, kiti visai priešingai... Atrodytų, tačiau, kad socialių institucijų dar caru laikais buvo daug daugiau Suvalkijoje, nei kitose Lietuvos dalyse. Elgetų bei senelių prieglaudų, mdicinos pagalbos įstaigų, savišalpos kredito draugijų, kooperatyvų, neatrodo, kad jų būtų buvę mažiau Suvalkijoje, kaip kitose Lietuvos dalyse. Žemės ūkio draugija „Žagrė" išsiplėtusi visoje Suvalkijoje, sukurta daugumoje iš ūkininkų pajų, be tikslo aprūpinti ūkininką mašinomis ir kitomis prekėmis, trėjo pagrinde ir socialinius reikalus. Nemanau, kad Suvalkijos darbininkas (nors iš 100-margio ūkininko) būtų buvęs blogiau užlaikomas ir blogiau traktuojamas, kai tokios pat padėties darbininkas kitose Lietuvos dalyse, kur į didesnį žemės savininką, turėjo įtakos lenkas ar rusas dvarininkas su savo antisocialinėmis pažiūromis. Nemanau taip pat, kad Suvalkijos parapijų organizavimas bei bažnyčių statymas, kurios be religinio elemento turi ne mažiau ir socialinio elemento, vyktų sunkiau ir prasčiau kai kitur.

Taip pat nemanau, kad Suvalkijos kunigai mažiau rūpintųsi socialiais reikalais savo parapijose, kaip kitose Lietuvos dalyse. Nepasakysiu, kad jiems tas darbas būtų nesisekęs. Jeigu palyginsime socialias organizacijas Nepriklausomybės laikais Suvalkijoje ir kitose Lietuvos dalyse, neabejoju, ir čia suvalkiečiui neteks rausti. Atrodytų taip pat, kad dauguma pirmųjų kovotojų už darbininko būvio pagerinimą (iš dešiniųjų ir kairiųjų grupių) daugumoje buvo suvalkiečiai.

Toliau autorius bijo „jeigu ši vienkiemių sistema laikytųsi kelis šimtmečius visoje Lietuvoj? Koks susidarytų lietuvio charakteris?... Ar lietuvių tauta neišsigimtų į kažkokių individualistų ir nesukalbamų žmonių tipą? (B.L. sk. 16.) Norėčiau čia p. Matulionį nuraminti — neišsigims! Emigracijos patyrimas, neišlaukus nė 10 metų — žmonės suvaryti į DP stovyklas, gyvendamį suglaustai, taip vieni kitiems įsipyko, nusibodo, įsierzino dėl susidūrimo kasdieniniu reikalu, kad tikrai pasidarė kartais nesukalbami. Pavyzdžių čia turime ne desetkais, bet šimtais. Gerus santykius išlaikytį ir būti sukalbamais yra lengviau gyvenant atskirai, nei kupetomis...

Turėdami viską galvoje, visos tautos reikalus (kūrybinės tautos), netenka mums bijoti nei tų kraštutinių individualistų, nei antisocialiųjų, kilusių iš vienkiemių, nei tų nesukalbamųjų ir dėl to nesistengti kurti suglausto kaimo.

Prisimindamas Oswald Spengler'io išvedžiojimus — Untergang des Abendlandes — pranašystę apie Europos kultūros žlugimą, dėka technikos pažangos, industrializacijos ir žmogaus sumasinimo, sulyginimo, — tektų bijoti lietuvių kultūros, lietuvių tautos dvasios nykimo, įgyvendinus siūlomą kaimą. Europos kultūros žlugimą, dėl sumasinimo — Aufstand der Massen — mato ir soc. — filosofas Ortegay Gasset; Jis, būdamas kiek optimistiškesnis už Spenglerį, mato kultūros žymių — restoracijos žymių, bet tik ne masių pagalba. Soc. filosofas Albert Schweizer'is skelbęs žmogaus restoraciją ir savo gyvenimu ir savo filosofija yra gal vienas didžiausių šių laikų individualistas...

Džiaukimės tad, kad lietuvių tautoje yra dar nesumažintas ūkininkas — o jeigu tai atskirų sodybų nuopelnas, tai ir dėlto reikia palikti vienkiemius. Europos ūkininkas (pietų Vokietijos, Austrijos ir kitur) sumasintas ir kai jo galvojimą palygini su lietuvio ūkininko galvojimu, tai tuoj žymu, kad jis jau nesugeba išeiti toliau iš visos ūkininkų masės ribų. Ar to mes nesutikome emigracijoje?!

Baigdamas norėčiau pastebėti, — ten, kur p. Matulionis sako, kad „da bartiniam mūsų galvojimai ir išvedžiojimai visada bus daugiau teoretiški," (B. L. sk. 12.) ir po karo, žlugus bolševizmui, niekas nenorės likti bolševizmo sistemoje — yra visai teisinga. Bet kodėl mes ir čia ir kitur, daug laiko gaišiname, svarstydami teoretinius planus, planus nerealius ir norime juos įgyvendinti prieš žmonių norą?! Ar dar neatėjo laikas pradėti galvoti realiau ir ruoštis praktiškai atstatyti Lietuvos kaimą, einant su visu kraštu ir to krašto ūkininku.

(Pabaiga)

KOMUNISTAI BIJO JUOKO

NE TIK RIMTA PROPAGANDA IR GINKLAIS ŠIANDIEN KOVOJAMA SU KOMUNIZMU: JAUNAS PRANCŪZAS JEAN PAUL DAVID SUGALVOJO DAR VIENĄ GINKLĄ — JUOKĄ IR POKŠTUS.

PARYŽIUJE 167 Rue L'Universite — Universiteto gatvėje yra didžiuliai rūmai. Iš jų sklinda širdį kuteną juokai ir pokštai, kuriuos galima girdėti ne tik Europoje, bet ir Indokinijoje.

Jaunam prancūzui J. P. David'ui taip įkyrėjo kvaila komunistų propaganda, kad jis nutarė ją sugniuždyti, pasinaudodamas raudonųjų vartojamais įrodymais, tik nukreipdamas juos prieš jų autorius.

MASKVOS STILIAUS ATSIŠAUKIMAI

NEATYDUS praeivis, neįsigilinęs į atsišaukimo turinį, gali visai nepastebėti, kad tarp komunistinių plakatų kabo komunistiniais rūbais apvilktas antikomunistinis atsišaukimas. Senu Maskvos stiliumi tie atsišaukimai rėkiančiais įrašais šaukia: „Išdavimas!" — „Laisvės!" — „Budrumo!", tačiau už komunistinio iššukio seka antikomunistinis šūkis, versdamas visus skaniai nusijuokti.

Šitos kovos sąjūdis persimetė jau ir ir į vakarų Europą. Komunistų motyvas panaudojamas antikomunistinei propagandai, nepaprastai pykindamas raudonuosius.

Pavyzdžiui, kai 1951 metais Prancūzijos vyriausybė svarstė prailginti kariuomenės tarnybą nuo 12 iki aštuoniolikos mėnesių, komunistų propagandos mašina šaukė: „Šalin su aštuoniolika mėnesių!" Po kelerių dienų David'o antikomunistinė mašina Paix et Liberte (Taika ir Laisvė) išžygiavo su savo atsišaukimais, kuriuose buvo parašyta: „Šalin su aštuoniolika mėnesių! Mes norime trejų metų karinės tarnybos, kaip yra Sovietų Rusijoje".

Kai prancūzų komunistų „bosas" Maurice Thorez „atostogavo" Sovietų Rusijoje, plačiame Paryžiuje sumirgo atsišaukimai su šūkiu: „Paleiskite Thorezą!" Komunistai gniaužė kumščius ir niršo, nes panašius atsišaukimus jie kabindavo, jei kuris jų draugas atsidurdavo kalėjime.

JEAN PAUL DAVID

PAIX ET LIBERTE sąjūdžio dvasia yra rimtas 38 metų Jean Paul David, prancūzų parlamento atstovas, pramoninkas ir karo didvyris. Jam tiktai stigo žurnalistinio, publicistinio ir propagandinio įgudimo. Antra vertus, jis buvo naujų minčių aruodas, genialus administratorius ir atkaklus komunistų priešas. Eidamas Mantes miesto burmistro pareigas, pasiryžo išstumti komunistus iš miesto savivaldybės ir atstatyti karo nusiaubtą miestą.

Prieš pusmetį David pradėjo savo propagandos mašiną, galima sakyti, iš nieko. Jis sugalvojo įdomių minčių ir papasakojo jas menininkams, kad šie jas apipavidalintų. Jo sugalvoti, o menininkų apipavidalinti atsišaukimai, ženklai ir įspėjimai pataikė į silpną vietą: žmonėms jie labai patiko. Netruko praeiti kelios savaitės, o Paix et Liberte, David'o antikomunistinės propagandos vardas, buvo žinomas visame Paryžiuje.

Šiandien Paix et Liberte yra patsėkmingiausias prancūzų ginklas, kovojant su komunizmu. Šitas sąjūdis turi du ar tris milionus narių, kurie skleidžia antikomunistinį ginklą, kaip žarijas, kiekviename sodžiuje, mieste, įmonėje ar klasėje. Paix et Liberte įjungė savo narius į visas organizacijas; šiandien to sąjūdžio kovotojų yra miestų savivaldybėse, moterų, vyrų ir jaunimo draugijose — visur, kur anksčiau praslįsdavo komunistų agentai.

TAIKOS BALANDIS

PRIEŠ dvejus metus prancūzų komunistai savo simboliu pasirinko baltą balandį, kurį pašiaušta uodega nupiešė komunistų padlaižys dailininkas Pablo Picasso. Šitą balandį komunistai užtupdė ant visų tvorų, sienų ir net stogų. Jis turėjo vaizduoti komunistų propagandos taikias intencijas.

Už poros mėnesių iš Paix et Liberte būstinės pakilo truputį pakeistas balandis. Jis vaizdavo tą patį komunistų Picasso balandį, bet su aštresnėmis pluksnomis: paukščio užpakalis, krūtinė ir sparnai vaizdavo tanką; išsipūtusi uodega imitavo dūmus, galva — bokštelį, o uodega — patranką. Keli teptuko brūkiai ant pečių nutepė kūjį ir pjautuvą.

Apačioje buvo parašyti vos keli žodžiai: „Balandis, kuris daro — pykšt!" — pagal prancūzų užrašą ant sodos bonkų — „vanduo, kuris daro — psst!"

Lenino 27-se metinėse pasirodė atsišaukimas, kuris buvo visai panašus į komunistinius. Didvyriškas Lenino atvaizdas teikė jam komunistinės dvasos. Tačiau Lenino pasakyti žodžiai buvo kitaip perdirbti. Jie skelbė, kad Stalnas nebuvo vertas savo valdžios, kad jis turėtų būti atstatytas, kad jis perdaug žiaurus.

ĮSPŪDINGAS BALANSAS

PAPRASTAI Paix et Liberte yra agresyvus. Lenino įpėdinio darbai buvo pavaizduoti įvairaus dydžio atsišaukimuose, kuriuose buvo pažymėta: „Diktatoriaus darbų balansas". Toliau buvo klausiama:

„Kas atsitiko su Lenino kompanijomis ir bolševikų revoliucijos pionieriais?"

Atsakas buvo atspausdintas smulkesnėmis raidėmis: Leonas Trockis — nužudytas; Leonas Kamenev'as — nužudytas; Aleksej Rykov'as — nužudytas ir taip toliau... Toliau sekė įvairių liaudies komisarų, generolų, maršalų, admirolų, rašytojų sąrašas su pastabomis: sušaudytas, nunuodytas, suimtas, nusižudęs (pagal pareikalavimą).

David'o publicistai diktatoriaus žodį vartojo plačia prasme. Atsimenant dar neužgijusias nacių okupacijos žaizdas, antikomunistinė propaganda galėjo vykusiai įtaigoti, kas būtų, jei kraštą pradėtų valdyti komunistai.

SUVENYRAS

PRIEŠ kelias savaites Paryžius ir kiti miestai nustebo, pamatę visur iš kabinėtus atsišaukimus su gerai pažįstama Hitlerio svastika. Svastika puošė atvaizdą, kaip von Ribbentrop spaudė Juozo Stalino ranką. Apačioje buvo parašyta: „Suvenyras".

Kaip žinoma, prieš kurį laiką Budapešte buvo pradėta griauti Šv. Marijos bažnyčia. Ir tas įvykis nebuvo pamirštas David'o sąjudžio. Viršum griaunamos Šv. Marijos bažnyčios buvo nupiešta didelė Stalino statula, o apačioje parašyta: „Stalinas vietoje bažnyčios".

Sunku pasakyti, kokios įtakos padaro Paix et Liberte propaganda. Sunku įžvelgti į žmonių vidų. Tačiau aišku, kad ši propaganda padarė daugiau žalos prancūzų komunistų partijai ir jos pajėgumui, negu NATO ir net Marshall'io planas. Yra žinoma, kad nuo Paix et Liberte veiklos pradžios komunistų partija čia neteko 250.000 narių (maždaug 30%). Praėjusių rinkimų metu komunistai neteko net 500.000 balsų...

Staiga Paix et Liberte veiklos ištikti, komunistai pirmus kelis mėnesius tylėjo. Pirmosios jų atakos naivios, vaikiškos. Šiuo metu komunistai šį sąjūdį atkakliai puola visoje Prancūzjoje.

Teisingai pasakė šio sąjūdžio siela:

„Ateityje šis tarptautinis sąjūdis dar augs. Visur mes būsme pasirengę atremti sovietų propagandą. Visur bus demaskuoti pikti komunizmo kėslai ir laisvi žmonės žinos, kad sovietinė taika gali būti įgyvendinta tiktai karo sąskaiton..."

Pagal C. J. O'Brien — *T. Pykulis.*

TAUTINIAI DALINIAI?

Amerikiečių karių organas Europoje „The Stares and Stripes", rašydamas apie Kersteno misiją Europoje, pažymi, kad Kerstenas, kalbėdamas su spaudos atstovais Bonoje, pasisakė už reikalą sudaryti tautinius karinius junginius tautų už geležinės uždangos. Tokie daliniai neturėtų agresyvių tikslų. Jiems parama esanti numatyta Bendrojo Pagalbos Akto priede. Daliniai galėtų būti įjungti į NATO armiją ar „panaudoti kitiems tikslams". Kalbėdamas apie dokumentus, įrodančius bolševikų imperialistinius planus, Kerstenas pažymėjo, kad Sovietai buvo jau iš anksto sudorę „klasišką planą" Pabaltijo valstybėms užgrobti dar prieš jų faktinę okupaciją. Kersteno numatytuosius baltų dalinius užsiminė taip pat „Die Stimme" vienas iš žymiausių vokiečių pabėgėlių laikraščių. Kita vokiečių pabėgėlių spauda paskelbė svarbiausias tezes iš VLIKo ir kt. pabaltiečių laisvinimo veiksnių įteiktojo Jungt. Tautoms memorandumo.

KOLUKIECIU GYVENIMAS

Š. m. rugsėjo 6 d. „Izvestijos" atspausdino platų reportažą, pavadintą „Lietuviškoje žemėje". Reportažo autorius Nik. Virta sakosi su draugais lankęsis Lietuvoje, Ukmergės rajone, pas Praną Rakutį ir savo įspūdžius patiekia skaitytojui. Poetiškai ir gražiai jis aprašo Lietuvos miškus ir ežerus. Kalbėdamas apie Lietuvos žmones, jis rašo: „Lietuva — tikrų artojų, taiką ir laisvę mylinčių žmonių kraštas." Tiesa, kad lietuviai myli taiką ir laisvę, bet ne tokią, kokią jiems stengiasi primesti rusai okupantai. Iš kelių faktų, kuriuos autorius pateikia kaimo gyvenimui pavaizduoti, visiškai neatrodo, kad tas gyvenimas būtų linksmas ir gražus, kaip kad jis, tariamai pasiremdamas Rakučio ir Rakutienės ir kolūkio pirmininko Duškino pasakojimais, norėtų jį atvaizduoti. Štai pvz. per 1952 m. Pr. Rakutis, kuris jau eina 73-čius metus, su savo sūnumi atidirbo kolūkiui 750 dienų kaip brigadininko pavaduotojas, vadinasi, daugiau dienų, negu jų yra metuose. Kur Rakučio šventės ir poilsio dienos? Ir už tą visą darbą jis gavo vos 18 centnerių grūdų, „daugiau daržovių ir šieno". Už tokį atlyginimą Neprikl. Lietuvoje nebūtum gavęs jokio darbininko. Šiais metais atlyginimas už darbą kolūkyje numatytas 3 kg. javų ir 50 kapeikų už darbo dieną. Tai irgi elgetiškas atlyginimas, nors Rakutienė ir laba džiaugiasi mokesčių valstybei sumažinimu. Socialistinė valstybė arba, tikriau sakant, bolševikinė biurokratija ir komunistų partija suryja visą vargšų žmonių uždarbį.

Kol kas Rakučiai dar tebegyvena savo senoje sodyboje. Gal dėl to Rakutienė ir galėjo pavaišinti Virtą ir jo draugus lašiniais, sūriu ir naminiu alumi. Sumažinus mokesčius, jibvo begalvojanti nupirkti sūnui kostiumą, gal ir savo pirkią bei daržinę paremontuoti. Bet ne! Ir čia į kalbą įsikiša kolūkio pirmininkas Duškinas, kuris ima aiškinti paskutinės Malenkovo kalbos prasmę: „Štai, — pasakoja Duškinas, — jau sudarytas planas pastatyti didelį kaimą. Tave, Pranai, pirkią ir net daržinę, pakinkę traktorių, pervešim į tą kaimą. Tavo obelis persodins agronomas". Aišku, kad *tik bolševikiniai propagandininkai gali remonto reikalingas trobas su traktoriais vežioti iš vienos vietos į kitą.* Toliau tariamai pats Rakutis ima baisiai keikti gyvenimą viensėdyje ir vad. „kulokus", kurie esą „biauresni už pilsudskininkus ir vokiečių okupantus", nors visiškai nematyti, ką blogo tie „kulokai" būtų padarę Rakučiui.

Koks šviesus gyvenimas bus tame kolektyviniame kaime, matyti iš to, kad Rakutienė apsigalvojusi „nutarė" nebepirkti sūnui kostiumo, o už sutaupytus pinigus geriau nupirksianti porą veršiukų ir kuilį, kad miesto turguje ir krautuvėse būtų daugiau mėsos. Ir pats Rakutis pripažįsta, kad ne viskas kolūkyje eina gerai. Esą, ir melioracijos darbai eina iš lėto, ir bloga sėkla aprūpinamas kolūkis, ir MTS stotis veikianti blogai. Dėl to daug derliaus pasilieka ant lauko.

Pranas Rakutis tariamai tikisi, kad kolūkiniame kaime bus linksmesnis gyvenimas, nes *dabar, ypač žiemą, per kilometrą negali sutikti žmogaus.* Tačiau koks linksmumas gali būti kolūkyje, jei žmogus turi atidirbti į metus 375 dienas iš 365 m. metinių dienų, nei Virta, nei kolūkio pirmininkas Duškinas negali Rakučiui pasakyti. Taip atrodo bolševikinė propaganda — šį kartą per „Izvestijas", — ir tokia yra realybė iš tikro.

LIETUVA UZMIRSTAS KRASTAS

Bremeno „Weser-Kurier" spalio 14 d. deda savo Skandinavijos korespondento Dr. A. Krueger ilgesnį straipsnį šia antrašte, kurio kelias charakteringesnes ištraukas čia paduodame:

„Kas kalba šiandieną apie Lietuvą. Jos likimas viešumos sąmonėje atrodo, yra išnykęs. Tik retai išgirstama apie šį, kadaise žydintį, kraštą ir jo kančias komunistų diktatūros jungę...

Lietuva valdoma fanatiško komunisto Sniečkaus. Jos prieš karą gražiai suklestėjęs ūkis šiandien visai sunaikintas... Vidutiniojo luomo, laisvųjų profesijų žmonės, valdininkai, mokytojai ir kiti intelektualai išsiųsti Rusijos gilumon ir pakeisti rusais. Gyvulių skaičius, palyginus su 1939 m., krito daugiau 65 proc. Darbininko likimas yra kietas. Jo mėnesinis atlyginimas toks mažas, kad jis negali įsigyti naujų rūbų. Padoriai apsivilkę tėra rusai. Rusų kariuomenės vadovybė Lietuvoje laiko šešias divizijas ir 2000 lėktuvų...

Seniau palyginti geras kelių tinklas, vokiečių ir rusų tankų suardytas iki šiandien beveik netaisomas. Geležinkeliai apleisti. Viskas daro įspūdį, kad rusams Lietuva yra tik plotas kariškiems tikslams."

KAUNAS

Kaune, Miesto Ligoninėje mirė 1953.VII.3 d. Stefa Butkuvienė, pulk Jurgio Butkaus žmona. Skaitę šią žinutę tepraneša jos vyrui, emigravusiam į JAV.

Iš Lietuvos pasiekė Vokietijoje registruotu laišku Leono Eremino „DAINOS" išleistos 1902 m. Tilžėje.

PRIVERSTINO DARBO DOKUMENTAI

Priverstinio darbo reikalais daroma visų galimų žygių, kad dėl to pasisakytų, padarydamos reikalingas išvadas, Jungtinės Tautos. Priverstinio darbo problemą yra plačiai ištyręs JT Tarptautinės Darbo Organizacijos Ad Hoc Komitetas, kurio darbo rezultatai buvo neseniai paskelbti didžiulėje knygoje. Joje įtraukta taip pat nemaža medžiagos ir apie Lietuvą, kurią yra parūpinęs pats komitetas. Tais reikalais JAV prezidentui ir Tarpt. Darbo Organizacijos gen. direktoriui buvo pasiųsta egzilų atstovų pasirašyti kolektyviniai raštai, o J. Tautų gen. sekretoriui ir JAV delegacijos prie JT šefui Cabot Lodge — tremtinių organizacijų individualūs raštai.

URAGVAJUS

Lietuvių Bendruomenės vardu rugsėjo 26 d. buvo surengtas didelis ir labai pavykęs Mindaugo vainikavimo 700 metų minėjimas, kuriame *dalyvavo ir gilių simpatijų lietuviams kalbą pasakė Šv. Tėvo nuncijus Urugvajuje mons. Dr. Alfredo Pacini ir nemaža diplomatų, tarpe jų Vokietijos ministeris prof. G. Herbig,* JAV ambasadoriaus vardu patarėjas Ed. Trueblood, ispanas, lenkas ir kt. Didelė ir puošni salė miesto centre darė iškilmingą įspūdį šimtams lietuvių ir svetimtaučių. Prof. J. Venckus ispaniškai skaitė išsamią mokslinio pobūdžio paskaitą apie lietuvių tautą, jos istoriją, Mindaugo krikšto ir vainikavimo aplinkybes. Lietuvių choras, p. Gabaliauskienės vedamas, padainavo „Kur bėga Šešupė" ir keletą liaudies dainų, kuriomis ypač domėjosi gausūs svetimtaučiai. Dainos ir jaunimo grupės tautiniai šokiai buvo paaiškinti ispaniškai r publikai labai patiko. Svečiams buvo išdalinta specialiai paruoštas iliustruotas leidinelis apie Lietuvą „Lietuva amžių bėgyje". Montevideo dienraščiai, kaip „El Bien Publico" ir „Diario Espaniol", įsidėjo minėjimui pritaikytus vedamuosius.

Baigiamąjį žodį tardamas bendruomenės pirmininkas kun. St. Grigaliūnas paprašė Vatikano pasiuntinį perduoti Šv. Tėvui Urugvajaus lietuvių padėką už moralinę mūsų tautai paramą, taip pat pranešti apie tvirtą lietuvių išeivių pasiryžimą kovoti dėl Tėvynės išlaisvinimo.

ARGENTINA

NEPAPRASTA AUKA JAUNAJAI ARGENTINOS LIETUVIŲ KARTAI

Paskutiniu laiku Argentinos lietuvių kolonijoje nepaprastai daug kalbama ir diskutuojama, ieškant galimybių jaunosios kartos išlaikymui prie lietuviško tautos kamieno.

Šią, taip svarbią problemą pradėjo pramoninkas Jonas Čikštas, pasižadėdamas padaryti pradžią su 50,000 pezų auka. Vienį spaudoje, kiti šiaip daro įvairiausius išvedžiojimus, bet konkretaus pasiūlymo nesigirdi. Laukian darbo pradžios darosi baugu, kad vien diskusijomis tas viskas nepasibaigtų.

Kitas žymus pdamoninkas ir taurus lietuvis, Kazimieras Stankūnas, suprasdamas lietuviškoje dvasioje jaunimo auklėjimo reikšmę, Aušros Vartų Parapijai, Avellanedoje, Buenos Aires priemestyje, padovanojo moderniską 2-jų augštų vilą, kurios šiandieninė vertė siekia nemažiau ketvirčio milionų pezų. Vila randasi Kordobos kalnuose.

Ši brangi K. Stankūno dovana bus naudojama Argentinos lietuvių vasaros kolonijai, kur ne tik kūnas, sveikame kalnų ore, bet ir siela lietuviškoje aplinkumoje, grūdins jaunąją kartą prasmingam gyvenimui ir mūsų tautos gerovei. Artinantis vasarai ten skubiai vyksta paruošiamieji darbai, o vaikai registruojami šios vasaros stovyklą. Vaikus stovyklon registruoja Tėvai Marijonai.

KAUNAS „PRAVDOS" AKIMIS

Visi žino, kad tiek Kaune, tiek visur kitur, kur tik žmonėms prievarta primesta kom. santvarka, žydi juodoji birža. Nuo jos neatgraso nė skaudžiausios bausmės, nes žmonės, negaudami maisto ir kitų būtiniausių reikmių, paprasčiausiai stengiasi gintis nuo bado ar šalčio visais galimais būdais, kitaip tarus, mėgina jas patys „susiorganizuoti". Tačiau kom. propagandininkai šios blogybės šaknų ieško visai ne ten, kur jų reiktų ieškoti, — t. y. ne pačioj komunistinėj sistemoj, bet visai kitur, dažnai pašaliniuose žmonėse, kuriems stengiamasi suversti visa kaltė. Taip ir maskvinė „Pravda" Nr. 234-53 įsidėjo S. Manovo tariamą feljetoną, pavadintą „Visų akyse", būdingai pavaizduojantį, kokia yra faktinoji padėtis Kaune. Prie to „feljetono" iš tikro netenka nieko neprideti, nei atimti: jis tipingai pavaizduoja visą komunistinę santvarką. „Pravda" rašo:

Tą saulėtąjį sekmadienį darbininkas Juozas Rutkauskas pasiėmė iš taupomosios kasos pinigų ir su žmona nuvyko į univermagą nusipirkti sau eilutės, o jai šilkinio apsiausto.

Geros nuotaikos vyras su žmona nenustojo ikį pat univermago. Bet kai tik jie priėjo prie medžiagų skyriaus, Rutkausko nuotaika ėmė smukti.

— Mėlynos vilnonės su dryžiukais mes neturim, — atkirto pardavėjas, — praėjusią savaitę buvo, bet išsibaigė. Imkite pilką atraižą!

— Kodėl gi pilietis turi imti pilką medžiagą, jei jam reikalinga mėlyna su dryžiukais? — Rutkauskai išgirdo augaloto, plačių pečių, šviesia plaukio vyro sultingą bosą.

Tai buvo vienas nuolatinių Kauno univermago lankytojų — spekuliantas Bronius Aurila. Jis jau anksčiau buvo patrauktas atsakomybėn už spekuliaciją, bet jo, matyti, nepataisė.

— Paeikime į šalį, — pasiūlė Aurila Rutkauskui, ištraukdamas iš kišenės įvairių medžiagų pavyzdžius. Čia buvo vilnonių įvairiausių spalvų ir atspalvių: su dryžiukais, eglute, žodžiu, pasirinkimas buvo pakankamas išradingiausiam skoniui. Bet kaina... kaina buvo žymiai didesnė už valstybinę.

— Eikime, pažiūrėsime, gal mums pavyks nupirkti apsiaustą, — pasiūlė vyrui Rutkausko žmona.

— Apsiaustų krautuvėje nėra ir jų greit nebus, — autoritetingai pareiškė Aurila.

Ir iš tikrųjų, Aurila apie reikalų padėtį univermage žinojo neblogiau už patį direktorių drg. Kovalevą.

— Apsiausto jūs geriausiai klauskite pas Fišmaną, — patarė Aurila ir po kelių minučių supažindino porą su mažu, mikliu žmogiuku, ant nosies turinčiu apgamą.

— Fišmanas, — prisistatė šis. —

— Norėčiau žalio, — neryžtingai pratarė Rutkausko žmona.

— Prašau, galite gauti, koks tik jums patiks. Pas mane neribotas pasirinkimas, — pareiškė Fišmanas.

Ir taip iš tikrųjų buvo. S. Fišmanas, neaiškaus verslo žmogus, tariamai žmonos išlaikomas, be apsiaustų, galėjo jums pasiūlyti vilnos, trikotažo, šilko ir daug kitokių dalykų.

Aurila ir Fišmanas nėra vieninteliai. Spekuliantai būriais sukinėjasi po Kauno univermagą. Magazino direktorius ir pardavėjai gerai juos pažįsta iš veidų, o sutikdami gatvėje netgi pasisveikina. Spekuliantai broliai Vaivados, Bronė Austrauskienė su vyru, Leonas Algis Celėšius, Aurila, Fišmanas ir kiti yra, taip sakant, neetatiniai univermago darbuotojai.

— Kam reikia „kopron" kojinių Kam vyriškų kojinių? — šūkauja, nesivaržydama praeinančių milicijos darbuotojų, Marijona Labutytė. Ji pardavinėja šilkines kojines, pavogtas iš „Kotton" fabriko, ir vyriškas kojines su „Silvos" fabriko ženklu.

Šalia jos stovintieji spekuliantai pardavinėja „Ega" fabriko trikotažą „Kauno Audinių" šilką, šokoladą, pagamintą K. Požėlos vardo fabrike Kaune.

Iš vienos turgavietės į kitą bėgioja Labuckienė, verbuodama naujus agentus.

Veiklūs Kauno spekuliantai prekiauja nesivaržydami. Sunku pasakyti, iš kur jie gauna savo prekes. Sunku, bet, pasirodo, galima.

Fabriko „Ega" vyriausios buhalterės Birutės Vilčinskienės bute buvo rasta pavogto trikotažo. Vilčinskienė, užuot prisipažinusi vogus, parodė nustebusį veidą.

— Negaliu 'sivaizduoti, kuriuo būdu tas trikotažas pateko į mano butą, — pasakė ji.

Ir ši gudrybė pavyko. Vilčinskienė ir dabar tebedirba „Ega" fabrike.

Sausas išbrido iš vandens ir „Silvos" fabriko gatavų gaminių sandėlio vedėjas Kolesinskas, nors sandėlyje trūko prekių už 300.000 rb.

„Silvos" ir „Kottono" fabrikuose dėl blogo apskaičiavimo čia trūksta, čia vėl per daug gaminių. Trūkumą direkciją padengia iš antros ir trečios rūšies gaminių sąskaitos, o likučiai sistemingai išgrobstomi.

Neretas atsitikimas, kad iš fabriko pavogtos prekės pardavinėjamos spekuliantų, prisidengusių valstybinės ir kooperacinės organizacijos iškaba. Vienas stambiųjų spekuliantų — Klein — veikia artelės „Pagalba" vardu. Klein čia laikomas magazino vedėju. Jis superka iš fabriko pavogtus gaminius ir juos parduoda toliau Padarytos revizijos metu šiame magazine buvo rasti didžiuliai kiekiai prekių, pavogtų iš Kauno įmonių. Tuo pačiu laiku pas Kleiną buvo susektas septyniolikos tūkstančių rublių sumai išeikvojimas. Tačiau dėl Kauno prokuratūros neprimatymo Kleinas liko nenubaustas.

Kyla klausimas, kodėl univermago darbuotojai nedraudžia spekuliantams dienas naktis praleisti krautuvėse? Gi todėl, kad kai kurie darbuotojai veikia išvien su spekuliantais.

Kauno univermago sekcijų vedėjais iki šiol dirba Frid, Girčys ir Smolenskienė, pas kuriuos, padarius reviziją, buvo surasta daug kojinių, pavogtų iš „Kottono" fabriko.

— Bet juk tai nusikaltimas! — pasipiktins skaitytojas. — Ką gi veikia Kauno organizacijų vadovybė?

—Atleiskite, bet kova su vagystėmis ir spekuliacija nėra mūsų reikalas, — mandagiai jam atsakys Lietuvos KP Kauno miesto komitete... — Ot miesto vykdomasis komitetas...

— Net keista klausytis tokių žodžių, — niūriai atsilieps Kauno vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas drg. Girnius. — Mes juk turime milicijos organus. Kova su vagystėmis ir spekuliacija — jų tiesioginė pareiga...

Ir vėl man teks atsakyti? nekantriai sušuks Kauno milicijos įstaigos viršininkas drg. Kučugin. — O ką gi veikia prokuratūros darbuotojai? Argi jie neprivalo stovėti Sovietų įstatymų sargyboje?

O kol vyksta šis ginčas, tamsūs žmonės spekuliuoja prie krautuvių durų prekėmis, pagamintomis valstybinėse įmonėse, — baigia savo samprotavimus „Pravda".

KOKIA YRA KAUNE IR VISOJE OKUPUOTOJE LIETUVOJE FAKTINĖ PADĖTIS

Sakoma kad ten žydi juodoji birža, nes žmonės, negaudami maisto ir būtiniausių reikmenų, jas stengiasi „susiorganizuoti" visokiais kitais galimumais, kad ir bolševikams nelegaliais, būdais, paaiški iš maskviškės „Pravdos" š.m. Nr. 234. Tačiau „Pravda" visų blogybių ieško ne ten, kur jų reiktų ieškoti, t.y. ne pačioj kom. sistemoj, bet visai kitur, šį kartą pašaliniuose žmonėse, kuriems stengiamasi visą kaltę suversti.

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

NAUJA DBLS CENTRO ORGANŲ SUDĖTIS

Septintajame DBLS metiniame atstovų suvažiavime, kuriame dalyvavo 32 atstovai iš 22 skyrių, atstovavę 1.224 narius (nedalyvavo 17 skyrių su 196 nariais), įvykusiame 1953 m., spalio 24-25 d. d., Londone, Lietuvių Namuose, į centrinius organus išrinkti:

Pirmininku — M. Bajorinas.

Centro Valdybon:

Kun. A. Kazlauskas, J. Vilčinskas, L. Trilupaitis ir S. Žymantas.

Kandidatai — S. Nenortas ir J. Petrušaitis.

TARYBON:

P. Varkala, Dr. K. Valteris, F. Neveravičius, A. Pužauskas ir J. Kudla.

GARBĖS TEISMAS:

N. Mockus, Blinstrubas, J. Petrušaitis, J. Kalibatienė ir E. Jakutienė.

REVIZIJOS KOMISIJON:

J. Bendorius, A. Pakalnis, V. Kvietkauskas.

Sąjungos turimoms Lietuvių Namų akcijoms patikėtiniais išrinkti:

P. Varkala, T. Vidugiris ir J. Vilčinskas.

GARBĖS DBLS RĖMĖJAI

Septintojo DBLS suvažiavimo metu skyrių atstovai pasiūlė įsteigti Sąjungos garbės narius rėmėjus, tokiu pat pavyzdžiu, kaip ir daugelis lietuviškųjų organizacijų kituose kraštuose. Pirmaisiais rėmėjais yra šie lietuviai: Buckminsterio DBLS skyriaus pirmininkas K. Deveikis, sekretorius J. Šukaitis ir iždininkas P. Juška. Jie sutiko mokėti po du svarus metams, virš privalomo Sąjungos nario mokesčio. Tuo būdu šie trys pirmieji Sąjungos nariai — garbės rėmėjai įmokėjo 6 svarus, remdami Sąjungos ekonominę būklę.

AUKA „EUROPOS LIETUVIUI"

Ponia M. Žymantienė — Biržiškaitė, gyvenanti Londone, žinodama sunkią finansinę „Europos Lietuvio" būklę, prisiuntė 5 svarų auką laikraščio leidimo reikalams.

SKAUTŲ PASIRODYMAS

Sekmadienį, spalio 25 d. Liet. Soc. Klubo scenoje, Londono lietuviai skautai vaidino A. Kaulėno 3 veiksmų veikalėlį „Mūsų mintys ir darbai motinai Tėvynei". Plačiau apie šį skautų gražų pasirodymą spausdinsime kitame EL numeryje.

DIDESNĖS PAŠALPOS GIMDYVĖMS

Šio krašto Sveikatos Ministerija nuo spalio 25 d. gimdančioms motinoms padidino mokamą pašalpą iki 9 svarų. Motinoms, gimdančioms namuose ar priv. klinikose, išmok. papildoma 3 svarų pašalpa. Dirbančioms motinoms, kūdikiui gimus, išmokama taip vad. „Maternity Allowance" pašalpa po 32šl 6p. savaitėje, 18 savaičių bėgyje. (Buvo mokama iki šiolei 30šl. per 13 savaičių).

NOTTINGHAMAS

Nors Nottinghamo skyrius nariais ir gausus, tačiau visuomeniniam darbui labai maža. Kai suruošiama minėjimai, ar proginiai pobūviai, salė sausakimšai prisikimšusi, bet kai šaukiamas metinis skyriaus suirinkimas, ateina 20—30 narių. Paklausus neatvykusio priežasties, dažniausiai pasiteisina, kad bijojęs susirinkiman atvykti, nes, girdi, galėję išrinkti jį į skyriaus valdybą, o ten patekus reikia, girdi, bėgioti visokiais visuomeniniais reikalais, dažnai pridedant iš savo kišenės kelis penus. Tuo tarpu, tokių narių išmanymu, geriau užsukti ir stiklą alas išmesti.

Metinio skyriaus susirinkimo metu išrinkta nauja skyriaus valdyba: A. Matulaitis, O. Oželis, J. Galbuogis J. Vyliūnas ir J. Bliudžius. Nutarta, kad trys pirmieji kandidatai dalyvautų valdybos posėdžiuose ir tuo talkininkautų rengiant minėjimus ar pobūvius. Revizijos komisijon išrinkti: Bliudžiūtė, Paliulis ir Kudla.

Skyrius, išsirinkęs naują, energingą valdybą, žada pagyvinti vietos lietuvių tarpe ir lietuviškąją veiklą.

Kelmukas

ĮSILEIDŽIA 700 BENAMIŲ Į D. BRITANIJĄ

Vidaus reikalų ministeris praneša, kad vėl veikia 1950 m. paskelbtoji schema, pagal kurią 2000 pabėgėlių, gyvenančių Vokietijos ir Austrijos stovyklose gali būti įsileisti į šį kraštą, jei jiems atsiras globėjai. Kaip ži noma, šis 2000 kontingentas pagal šią schemą buvo neišsemtas ir dabar yra nutarta įsileisti 700 asmenų.

D. Britanijoje gyveną pabėgėliai dabar gali prašyti leidimo leisti jų giminėms atvykti į šį kraštą, sekančiomis sąlygomis:

1. Globėjas turi parūpinti butą ir nuolatinį išlaikymą kviečiamajam;

2. Kviečiamas šiuo metu turi gyventi Vokietijoje, Austrijoje arba Trieste;

3. Kviečiamasis turi būti globojamas Pabėgėlių reikalams Augšt. Komisaro;

4. Kviestieji asmenys turi atitikti įprastinėmis sveikatos ir saugumo sąlygoms. Galimas dalykas, kad šiuo metu globėjams teks apmokėti kelionės ir bagažo transporto išlaidas, nors šis reikalas nėra galutinai nuspręstas. Jei ir taip būtų, tai yra galimybių išlaidas išdėstyti dalimis.

Turint galvoje ribotą skaičių, prašymai siunčiami nedelsiant šiuo adresu: The General Secretary, British Council for Aid to Refugees, 19 Dunraven Street, London, W. 1.

* * *

Lietuviai gyveną šitame krašte ir norį, atsikviesti savo gimines ar pažįstamus iš minėtų kraštų, gali siųsti savo prašymus DBLS pirmininkui. Sąjunga tarpininkaus atlikti visus su šiuo reikalu susijusius klausimus ir formalumus.

COVENTRY

Š. m. spalio mėn. 18 d. Coventry skyrius turėjo metinį susirinkimą, kuriame buvo pasiūlyta prašyti senąją valdyba sutikti pasilikti dar vieniems metams pareigose. Nors ir nenoriai jai sutikus, susirinkimas vienbalsiai nutarė palikti pareigose buvusią skyriaus valdybą, kuriai pirmininkauja J. Kazlauskas, sekretoriauja A. Virkutis ir iždą valdo A. Stakėnas.

Į skyriaus revizijos komisiją įeina: J. Vinciūnas, J. Zabulionis ir A. Žvinys.

Atstovais Visuot. Sąjungos suvažiavime dalyvavo: N. Mockus ir J. Kazlauskas.

Tenka apgailestauti, kad susirinkime tedalyvavo tik apie pusę skyriaus narių.

* * *

Nors kai kas ir sako, kad coventriečiai mėgsta pasigirti, bet šį kartą pasirodė, kad tai yra visiškas prasimanymas.

Su nekantrumu sekiau kelis „Europos Lietuvio" numerius ir tikėjaus, kad šį kartą covientriečiai tikrai pasigirs, apie įvykius Tautos Šventės paminėjimą, kokio Coventry jau seniai nebuvo. Bet iki šiol apie tai nei vienu žodžiu nebuvo pri siminta, o vis dėlto prisiminti yra verta.

Surengti panašų minėjimą prie da bartinio kolonijos pajėgumo, tikrai reikia didelio pasiryžimo ir sumanumo. Juk visas menines pajėgas, išskyrus savo kolonijos džazą, reikėjo kviestis iš kitų kolonijų.

Minėjimas praėjo su dideliu pasisekimu. Pirmiausiai visus puikiai nuteikė, pasakydamas gražią ir turininga kalbą, A. Kaulėnas, iš Londono. Jo pasakytos mintys giliai įstrigo visiems į atmintį, priversdamos kiekvieną sustoti ir rimtai pagalvoti apie mūsų šių dienų būitį ir pareigas vargstančiai Tėvynei.

Po kalbos sekė meninė dalis, kurioje dalyvavo: solistė Valterienė iš Birminghamo, sol. Paulavičius iš Londono ir vyrų oktetas iš Notinghamo. Tiek gerb. solistai, tiek oktetas savo gražiai atliktomis dainomis, tiek p-lės Lauciūtės iš Nothingham pasakyti su J. Kazlausku eilėraščiai, labai maloniai nuteikė gausiai susirinkusią visuomenę. Lietuviškos dainos garsai ir graži deklamacija nukėlė visų mintis į gimtuosius tėviškės laukus.

Graži Pilot Hotel salė, kuri paskutiniu laiku tampa nuolatine coventriečiu kolonijos subūvimų vieta, buvo sausakimšai pilna, linksmai nusiteikusių svečių. Daug buvo atsilankę ir iš kitų kolonijų: Birminghamo Wolverhamptono, Nottinghamo, Leicesterio, Leamington, Rugby ir pagaliau iš Londono.

Po meninės dalies sekė pobūvis, gerai grojant lietuviškam džazui. Pats pasilinksminmas praėjo kultūringai, primindamas tas pačias nuotakas, kurios vyraudavo Lietuvoje. Ir čia, kaip ir tenai, gražiai skambėjo sutartinės, mezgėsi draugiški pokalbiai tarp seniai besimačiusių pažįstamų iki pat vėlyvo vidurnakčio.

Dalyvis.

MANSFIELDAS

Mansfieldo skyriaus valdyba buvo sušaukusi narių susirinkimą. Į Visuotinį atstovų usirinkimą, išrinktas P. Nedzelkis. Senąjai valdybai atsistatydinus išrinkta nauja, į kurią įėjo pirmininkas P. Nedzelskis, kasininkas Mikalauskas ir sekretorius Ješmantas. Revizijos komisija pasiliko senoji.

Nors Mansfieldo apylinkėje lietuvių mažai, didžioji dalis gyvena hostelyje, bet beveik visi lietuviai priklauso Sąjungai, sąžinnigai moka nario mokęstį, prenumeruoja „Europos Lietuvį" ir rūpinasi tiek organizacijos tiek ir visais kitais lietuviškais reikalais.

Patartina naujai valdybai suruošti vakarą ar minėjimą, pasikviečiant kaimyninius skyrius pasisvečiuoti, juo labiau, kad mansfieldiečiai turi tam reikalui gerą salę.

BRADFORDAS

SEKMADIENĮ ST. PATRICK'O SALĖJE

Ateinantį sekmadienį, lapkričio 1 d., Bradfordo bažnytinis komitetas rengia Kristaus Karaliaus ir J. E. Arkiv. Juozapo Skvirecko, Kauno Metropolito, 80 metų amžiaus sukaktIes iškilmingą minėjimą.

Šeštadienį, spalio 31 d., 5 val. vakare West Bowling kapinėse bus mirusiųjų paminėjimas. Artimiesiems uždegus žvakeles ant mirusiųjų kapų, bus sugiedota „Libera" ir „Viešpaties Angelas". Tokiu būdu bus tęsiami gražūs Vėlinių papročiai, kurie taip gražiai buvo žiūrimi Lietuvoje.

Sekmadienį, Visų Šventųjų dieną, 12,30 val. Šv. Onos bažnyčioje bus iškilmingos pamaldos, kurių metu kai kurias solo giesmes sugiedos svečias iš Londono J. Černius. Po pamaldų, 4 val. p. p., St. Patrick'o salėje bus iškilminga akademija. Šventei pritaikintą paskaitą skaitys kun. J. Kuzmickis. Meninėje dalyje bus: sol. J. Černiaus dainos, mūsų jaunimo tautiniai šokiai, dainos, eilėraščiai ir k. Įeinant, bus renkamos aukos išlaidoms padengti.

Reikia tikėtis, kad mūsų tautiečiai gausiai susirinks iš plačių apylinkių ir aktyviai dalyvaus retoje mūsų padangėje šventėje.

Šeštadienio vakare — nuo 6 v. — Šv. Onos bažnyčioje bus klausoma išpažinčių; bus ir svečias kunigas.

j. k.

SIUSKIME MEDZIAGA LIETUVIU ARCHYVUI

Jungtinėse Amerikos Valstybėse veikia VLIKo išlaikomas Pasaulio Lietuvių Archyvas (sutrumpintai PLA), kuriam vadovauja Vincentas Liulevičius.

PLA yra viso pasaulio lietuvių įstaiga, todėl per trumpą gyvavimo laiką sutelkė jau didelius kiekius vertingiausios istorinės medžiagos. Šioje įstaigoje yra trys skyriai: archyvinis, bibliografinis ir muziejinis, kurie ateityje turėtų išaugti į tris įstaigas: archyvą, biblioteką ir muziejų.

LIT Valdytojas prašo viso pasaulio lietuviškas įstaigas, organizacijas, įmones, parapijas, vienuolynus ir pavienius asmenis siųsti į PLA archyvinę, bibliografinę ir muziejinę medžiagą. Ši įstaiga ateityje turės atvaizduoti visų kraštų lietuvių nuveiktus darbus, todėl laukiama kiekvieno lietuvio veiklos pėdsakų. Tad visų kraštų lietuvių bendruomenės prašomos nuoširdžiai padėti PLA direktoriui, įgaliotiniams ir jų talkininkams renkant istorinę medžiagą. Visi kviečiami į talką sunešti didžiajam istoriniam skruzdėlynui. Į šį reikalą pažvelkime iš amžių perspektyvos, kitaip ateinančių kartų būsime apkaltinti. Mes patys turime pasirūpinti savo laikų veiklos pėdsakus palikti ateičiai.

Istorinę medžiagą galima siųsti ir dideliais kiekiais, nes Šv. Kazimiero Seserų vienuolyno šiai įstaigai duotose patalpose vietos yra užtenkamai. Adresas: Pasaulio Lietuvių Archyvas, 2601 W. Marquette Rd., Chicago 29, Ill., U. S. A.

VOKIETIJA

Inž. Stankus, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Įgaliotinis ir PLB Pirmininkas Šveicarijoje, 1953 spalio mėnesį lankėsi Vokietijoje, norėdamas asmeniškai susipaižnti su tremtiniais, o dar labiau su jų skurdu Vokietijos stovyklose.

Inž. Stankus yra žinomas viso Pasaulio lietuviams kaip geras organizatorius ir uolus aukų rinkėjas mūsų vargstantiems Vokietijoj. Jis pats Šveicarijoje iš privačių asmenų surinko ir labdaringose organizacijose išrūpino kelis šimtus tūkstančių vokiškų markių paašlpos mūsų Vasario 16-tos Gimnazijai ir jos mokiniams.

Paskutiniu laiku jis aplankė Šiaurės Vokietijoje: Hannoverio, Lebenstedto, Diepholzo, Wehneno, Varelio, Hamburgo stovyklas bei lietuviškas kolonijas. Matydamas daug skurdo, padarė nemažą nutraukų, kurios turės prabilti į žmonių širdis.

Didžiausias vargas pastebėtas Hamburg-Lockstedt, Ratrennbahn Wohnlager, stovykloje. Čia žmonės dar gyvena angliškose skardinėse ‚bačkose', kur nėra lūbų, grindys cementinės, langai maži, saulės mažai, šaltesnėmis dienomis nuolat reikia kurenti ir su skuduru stogą šluostyti, kad rūdas vanduo nevarvėtų ant vaikų ir kitų gyventojų.

Gyventojai čia įvairūs: daugumoje slavai ir vokiečiai. Visi jie bemaž bedarbiai. Gyvena iš valstybinių bei privačių pašalpų. Jų tarpe dar tebėra lietuviai:

1. Kvasienė Julija su 4 asmenų šeima

2. Keleris su 6 asmenų šeima ir viengungis

3. Bajoraitis Pijus.

Kiti lietuviai prieš mėnesį persikėlė į pabaltiečių stovyklą Hamburg-Altona, Daimlerstr. 44.

DELMENHORSTE

Nuo 1945 m. gyvena ir tebesidarbuoja 2 lietuvaitės vienuolės — seselės Elžbietietės— : Ses. Bonita Žengulytė ir Ses. Petrė Augaitytė. 1948-49 m. abi seselės gražiai ir sekmingai pasitarnavo emigruojantiems lietuviams per Delmenhorstą į Australiją. Šiandien jos dirba tik tarp vokiečių. Ses. Bonita sirguliuoja ir todėl ji tik vienuolyno valgykloje. Ses. Petrė yra sveika ir motorračiu važinėja po miestą, lankydama ir tvarsydama vietos vargšus ligonis.

Jos abi yra laimingos, bet būtų dar laimingesnės, jei galėtų daugiau bendrauti su seselėm lietuvaitėm Amerikoje ar kituose kraštuose. Jų adresis:

Germany: Schwester Bonita (Schwester Petrė (23) Delmenhorst, St. Josem Krankenhaus, Wester Strasse

NAUJA VASARIO 16 GIMNAZIJOS MOKYTOJA

Lietuvių kalbai dėstyti parengiamosiose ir žemesnėse gimnazijos klasėse paskirta ponia Albina Gavelienė Dumbliauskaitė. Ponia Gavelienė 1940 m. yra baigusi Marijampolės Mokytojų Seminariją. Jos šeima yra išemigravusi į JAV, o ji, dėl nesveikatos, turėjo likti Vokietijoje.

PASKIRSTOMŲ KNYGŲ GAVĖJAMS

Laisvosios Europos Komiteto įstaiga Muenchene, kurios išpirktos lietuviškosios knygos dovanai skirstomos per VLIKą, prašo Vokietijos Krašto Valdybos to paskirstymo dokumentinės — propagandinės medžiagos.

Vokietijos krašto Valdyba būtų labai dėkinga dovanų gavėjams, jeigu jie galėtų atsiųsti gerų, spaudai tinkamų, nuotraukų atviruko formato ant blizgančio popieriaus. Nuotraukos turėtų pavaizduoti gautų dovanų išpakavimą, mokytojo ar mokytojos atliekamą padalinimą vaikučiams, pamokas su tomis knygomis, kelių įvairių dovanotų knygų sortimentą ant stalo, kur, nors vienoje knygoje, aiškiai matytųsi įrašas „Gift of Free Europe Citizens' Service". Prie nuotraukų reikia tikslių žinių iš kokios vietovės, mokytojo ar dalintojo pavardė, vaikų vardai ir pavardės bei amžius.

Būtų gera gauti ir vieną kitą pačių vaikų padėkos laiškutį arba kokį pasisakymą. Krašto Valdyba stengsis, kiek galėdama, susidariusias išlaidas atlyginti, jeigu nuotraukos bus techniškai be priekaištų atliktos. Siųsti antrašu: Litauisches Zentralkomitee, (20a) Hannover - Kleefeld, Hegelstr. 6.

GIMNAZIJOS REMEJU BURELIAI

Didžiulėje gimnazijos rėmėjų ir jų vadovų šeimoje pasitaiko įdomių, paties gyvenimo arba tų žmonių iniciatyva sukurtų, dalykų.

Visų pirma, tai du kraštutinumai. Susirašinėjimą vedant ne kartą susilaukti tenką, pav., tokį atsakymą: J. Klevaitis, Chicago 29, rašo „Vasario 16 Gimnazijos rėmėjų būrelį Nr. 15 sudarau aš pats vienas." Vadinasi, tai jau nebėra koks rėmėjų būrelis, bet tikras moksleivio globėjas. Antras kraštutinumas, tai kelių ar net keliolikos būrelių vienas vadovas.

Paskutiniuoju atžvilgiu ypatingą vietą šioje geraširdžių patriotų idealistų šeimoje užima kun. B. Sugintas. Tai yra 12 būrelių arba 240 rėmėjų vadovas. Šio garbingojo vadovo darbą nors šiek tiek pavaizduoja jo paskutinio laiško kuklūs žodžiai:

„Grįžau iš Cleveland'o, Ohio, kur pavadavau du atostogaujančius kunigus. Teko skubiai padirbėti ir išlakstyti visas Chicagos plačias padanges berenkant narių mėnesinius mokesčius iš 240 narių, o be to, reikėjo ir adresus patikrinti, o kartais ir nemažai vargo būna, kol susirandi savo narius: kai kurie pasikeičia butą ar į kitą rajoną išsikelia ir nepalieka adreso... Tad žaibiškai teko lakstyti po visą miestą, kol surinkau už du mėnesius iš 12 būrelių 480 $."

Dar gražesnė to paties laiško lakoniška pastaba: „Berenkant nario mokesčius iš 12 būrelių, pavyko priplaukamai suorganizuoti ir 13 būrelį, kuris dar nėra „Drauge" paskelbtas, o jau šis tryliktas būrelis pradeda veikti š. m. rugsėjo 1 d."

Nesistebėsimės, jei kitą kartą, berenkant mokesčius jau iš 13 būrelių, „priplaukamai" susiorganizuos dar ir keturioliktas ir tt., nes gerb. kun. Sugintas „žaibiškumui", atrodo, ribų nėra.

Įdomus yra, pav., būrelis Nr. 89, kurį sudaro tik trys asmenys: Jonas Maliorius, Balys Pakštas ir Stepas Juodvalkis, visi trys Lietuvių Auditorijos Čikagoje šeimininkai. Arba kun. J. Burkaus vadovaujamas 84-tas būrelis, kurį sudaro tik kunigai.

Neužmiršo savo prieš emigravimą vadovautos gimnazijos ir dr. A. Palaitis. Su didele energija ir pasišventimu plačioje naujosios tėvynės apylinkėje, Racine, Kenosha ir Waukegan, jis vadovauja šešiems rėmėjų būreliams. Be šito tikrai didelio ir našaus darbo, dr. Palaitis rūpinasi ir Vokietijos vargo mokyklomis, sumaniai ir energingai talkininkaudamas ir joms reikalingų lėšų sutelkti.

Buvęs Vokietijos Krašto Valdybos narys ir švietimo inspektorius Pr. Karalius, vos spėjęs nugalėti pirmuosius įsikūrimo rūpesčius, jau vadovauja vienam rėmėjų būreliui ir ateityje žada daugiau pasidarbuoti gimnazijos labui.

Buvęs LRK gen. įgaliotinis Vokietijoje, p. V. Augulis, vadovauja Čikagoje būreliui Nr. 65.

DILLINGENAS.

Spalio 16 d. Dillingeno apylnkės narių susrinkime išrinkta valdyba: Pirmininku — Rauchas, sekretorium — Getneris, iždininku —Lebedis ir kontrolieriumi — Paukštaitis.

VLADAS NORGELA, lietuvis, karo invalidas (be abejų rankų), gyvenąs Bremen-Grahn, Lesum Str. 8, vykdamas dviračiu į darbovietę buvo sunkvežimio partrenktas ir sužeistas. Skilęs kelio kaulas. Gydosi namie, prižiūrėdamas savo vienerių metų įpėdinį — Vladą.

EVANGELIKŲ ATSTOVAS VASARIO 16 GIMNAZIJOS KURATORIJOJE

Lietuvių Evangelikų Liuteronių Vyriausios Bažnyčios Tarybos pirmininkas, senj. kun. A. Keleris, Lietuvių Evangelikų Liuteronių Tremties Bažnyčios atstovu Vasario 16 Gimnazijos kuratorijoje paskyrė kun Petrą Šimukėną, gyvenantį Wiesbadene.

HAMBURGAS

Hamburgo lietuviai rengiasi iškilmingai paminėti Lietuvos Kariuomenės šventę. Organizacinį darbą pasiėmė atlikti Jonas Valaitis, Vl. Seikus, M. Čerkus, J. Lingė ir Z. Duseika.

Numatomas — lietuviškas pabūvis su paskaita ir loterija nukentėjusiems nuo karo.

* * *

Jau trys mėnesiai Hamburge atostogauja iš Chicagos atvykęs buv. DP — St. Grubliauskas. Atostogautojas kartais aplanko lietuviškas stovyklas, sušelpdamas stovyklos gyventojus vyno bonkute, o invalidus ar našles moteris viena kita marke. Vėlinių proga Grubliauskas vietos lietuvio kunigo paprašė vėlinių dieną atlaikyti Šv. Mišias už mirusius ir žuvusius Lietuvos karius, partizanus ir darbuotojus.

JAUNIMO MENIFESTACIJA HAGOJE

Spalio 10 d. vakare įvyko įspūdinga jaunimo manifestacija už suvienytą Europą. Dalyvavo apie 5.000 jaunuolių iš Prancūzijos, Belgijos, Liuksemburgo, Saaros, Vokietijos, Olandijos ir Italijos. Iš pavergtųjų kraštų buvo kviečiama tik po vieną atstovą nuo krašto. Iš lietuvių buvo pakviestas studentas Ričardas Bačkis.

Jaunimo manifestacija Hagoje praėjo su didžiausiu pasisekimu.

ITALIJA

— Š m. spalio 5-11 d. d. Romoje lankėsi JAV kongreso respublikonų atstovas iš Mičiganė ir Kersteno komisijos narys Alvin Bentley su žmona. Jų garbei LDŠ min. S. Lozoraitis su žmona ir Lietuvos ministeris prie Šv. Sosto S. Girdvainis, grįžęs į Romą po gydymosi, suruošė pusryčius, kuriuose, be svečių A. Bentley ir žmonos, dalyvavo ir buv. Vengrijos atstovas prie /v. Sosto ir vengrų Kat. Akcijos pirmininkas baronas G. Apor, JAV ambasados Romoje 1-is sekretorius E. L. Freers su žmona, „Basler Nachrichten" korespondentas Italijoj ir pasiuntinybės sekretorius.

Pusryčių metu A. Bentley pakėlė tostą už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Jam atsakė min. Lozoraitis, kviesdamas susirinkusius pakelti taurę už Jungtines Amerikos Valstybes, kurių politika sudaro svarbiausią pagrindą tiek lietuvių tautos, tiek kitų Sovietų Sąjungos pavergtų tautų viltims ir siekimams atgauti savo nepriklausomybę. A. Bentley turėjo su ministeriais Lozoraičiu ir Girdvainiu ilgą pasikalbėjimą, kurio metu buvo aptarti klausimai, susiję su Kersteno komisijos darbais ir su Lietuvos byla.

— Spalio 12 d. Konstancoj buvo susirinkusi posėdžio Krikščioniškajai Kultūrai Ginti Komiteto vokiečių sekcija. Posėdžio metu buvo padaryta visa eilė pranešimų, kuriais nušviesta padėtis Vokietijos sovietinėje zonoj ir pavaizduota, kokiomis rafinuotomis priemonėmis ten kovojama su krikščioniškąja ideologija. Pranešimą apie Vakarų Akademiją Munchene padarė von Gaupp. Minimoji akademija yra užsibrėžusi jungti visų konfesijų gyvybingąsias jėgas konstruktyviam darbui. Po vicepirmininko Dr. Rupperto ir Dr. Heilmanno pranešimų buvo referuota, kas yra nutarta neseniai buvusio Paryžiuje Tarptautinio Krikščioniškajai Kultūrai Ginti Komiteto suvažiavimo ir kokių gražių rezultatų pasiekiama ruošiant jaunimo akademijas. Komiteto posėdyje Dr. P. Karvelis painformavo jo dalyvius apie padėtį Lietuvoje ir paprašė, kad Komitetas gintų taip pat visų kraštų, esančių už geležinės uždangos, išlaisvinimą bei jų kultūrinę laisvę. Iš lietuvių pusės numatoma organizuoti atskirą sekciją.

Bijoti nepasisekimo — tai apriboti savo išgales.

(*H. Ford*).

JEI ESI EUROPIETIS - UŽSISAKYK „EUROPOS LIETUVI"!

SUVAZIAVIMAS...

(atkelta iš psl. 1)

Po šitokio Patarėjo Balicko išsamaus ir prasmingo žodžio, salėje akimirką buvo ramu, tarsi kiekvienas būtų svarstęs, kad iš tikrųjų: „daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų.

Pirmininkaująs, padėkojęs p. Balickui, pakvietė garbės narį E. J. Harrisoną, kuris, kaip ir visada anksčiau, lietuviškai pasveikinęs susirinkusius, pasidžiaugė būdamas Lietuvių Sąjungos garbės nariu. — „Jūs, susibūrę į šią Sąjungą, kurios aš, britas, turiu garbės būti nariu, mano giliu įsitikinimu esate padarę nuostabių dalykų, gyvendami šitame krašte: Jūsų organizuotumas, jūsų įgyti namai, jūsų puikus ir jums būtinas savaitraštis, yra Jūsų sunkaus darbo vaisius, įrodąs lietuvišką susipratimą Tais pasiektais laimėjmais sudarote lietuvybės dvasios palaikymo svarbiausįjį šaltinį tiek čia, Anglijoje, tiek Europoje".

Prasmingais žodžias susirinkimą sveikino Kun. Matulaitis MIC ir Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas P. Zundė.

...Mes privalome ruoštis su visu atsidėjimu ateičiai, net ir tuo atveju, jei kraštan galėtume grįžti po daugelio metų. Nepadarykime tų klaidų, kurias padarėm 1946 ar 1947 m., vildamiesi greit grįžti... Letuviškam darbui mes privalome paruošti specialius, nors ir neskaitlingus kadrus, atsidavusius tik tam vienam lietuviškam darbui. Tik lietuviškos spaudos ir lietuviško švietimo priemonėmis galime palaikyti lietuvišką atmosferą, o toje aplinkoje gyvenąs jaunimas gali būti paruoštas ir po daugelio metų prikelti, pažadinti mūsų mases, atitrūkusias nuo lietuvybės, taip, kaip tai buvo praeityje. Jei Dr. Vincas Kudirka ir eilė kitų mūsų veikėjų, prikėlusių Letuvą naujam gyvenimui, būtų neturėję progos susidurti su lietuviškąja aplinka, su lietuvišku spausdintu žodžiu, jie nebūtų įsijungę į tą darbą, kurio vaisiais atgijo visas kraštas. Todėl ir dabar duokime progos nenutolti mūsų jaunimui, mūsų būsimiems kadrams nuo lietuviškos aplinkos, lietuvių spausdinto žodžio ir lietuvių švietimo" — kvietė P. Zundė skatinti atstovus savo skyriuose kiekvieną lietuvį pagelbėti *išaugti tokiems lietuvybės apaštalams, lietuvybės* išlaikymo kadrams.

Suvažiavimo sekretoriui J. Kazlauskui, paskaičius visą eilę prisiųstų sveikinimų iš įvairių kraštų, buvo prieita prie techniškų darbų: balsų skaičiavimo komisijos rinkimų, nominatorių rinkimų ir naujai iškeltam sumanymui — patikėtinių išrinkimui, kuriems būtų išrašytos Lietuvių Namų akcijos, paaukotos Sąjungai pavienių akcininkų.

Po valandos pietų pertraukos atstovai vėl susirinko tolimesniems dienotvarkės punktams lukštenti. Popietinėmis valandomis pranešimą padarė S-gos pirmininkas (jį spausdinsime kitame numeryje), kun. Kazlauskas skyrių veiklos apžvalgą, iždininkas apie liūdną S-gos iždo padėtį, revizijos komisijos atstovė paskaitė prieš savaitę padarytos revizijos aktus. Garbės teismo, ir šiais metais neturėjusiam darbo, pranešimas buvęs trumpiausias ir nesukėlęs per visą suvažiavimą jokių diskusijų.

Diskusijų metu aptarta opieji Sąjungos reikalai. Skyrių atstovai gyvai dalyvavo diskusijose, vieni kritikavo Centro veiklą pereitų metų bėgyje, kiti įnešė įvairių siūlymų dėl ateities. Į diskusijų metu iškilusius klausimus ar neaiškumus atsakė Sąjungos pirmininkas Bajorinas ir Centro valdybos nariai.

Šeštadienio popietinės diskusijos buvo karščiausios iš viso suvažiavimo.

Kaip ir kiekvienais metais, taip ir šiais, suvažiavimo atstovai buvo pavaišinti tradicine vakariene, kurios metu trys „linksmieji broliai": Dr. Valteris, p. Senkus ir K. Žukauskas („laukinis") atliko linksmesnės programos dalį, nesigailėdami epitetų ir vaizdingesnio apibūdinimo žymesnių Sąjungos veikloje įvykių ir žymesnių veidų. Bendra vakariene baigta pirmoji suvažiavimo diena.

* * *

Antrąją suvažiavimo dieną atstovai pradėjo pamaldomis, lietuvių bažnyčioje. Pamaldas laikė kun. Kazlauskas, pasakęs trumpą, bet gražų pamokslą.

Antroji darbo diena pradedama Tarybos pirmininko P. Varkalos pranešimu ir ateities veikimo siūlomu planu. Tarybos pirmininkas, sukritikavęs pereitų metų suvažiavimo gaires, kritiškai panagrinėjęs tiek Sąjungos, tiek Lietuvių Namų veiklą, įnešė suvažiavimui naujų temų diskusijoms. (Atstovams pageidaujant P. Varkalos pranešimą atspausdinsime kitame numeryje).

Jau pirmąją suvažiavimo dieną galima buvo pastebėti susirūpinusius nominatorių veidus: jiems sunkiai sekėsi surasti narius, sutinkančius kandidatuoti į centrinius organus, juo labiau į pirmininkus. Senajam pirmininkui kategoriškai atsisakius kandidatuoti, nominatorių sąrašuose buvo tik vienas narys, dideliu vargu nominatorių prikalbėtas kandidatuoti pirmininko kėdėn. Atstovai, sužinoję, kad buvęs pirmininkas nebesutinkąs kandidatuoti, labai susirūpino. Tuo klausimu daugelis atstovų pasisakė, kai kurie ir sankcijomis grasindami, jei senasis pirmininkas nekandidatuosiąs. Po ilgesnių diskusijų suvažiavimas privertė kandidatuoti buv. pirmininką Bajoriną, prieš jį pirmininkavusį P. Varkalą ir pradžioje sutikusį kadidatuoti inž. Vilčinską. Tokiu būdu susidarė trys kandidatai. Pirmininko rinkimams pravedus, paaiškėjo suvažiavimo sprendimas: M. Bajorinas ir šiems metams išrenkamas pirmininku, po didelės prievartos sutikęs su sąlyga kandidatuoti, jei tą patį padarysiąs ir P. Varkala. M. Bajorinas gavo 637 balsus, P. Varkala — 441 iš bendro 1.224 balsų skaičiaus.

Suvažiavimas, dideliu vargu išrinkęs ateinantiems metams pirmininką, lengviau atsidūso, išklausęs perrinkto pirmininko ta proga pasakytą žodį.

Diskusijoms vykstant buvo tęsiami rinkimai į kitus Sąjungos organus: centro valdybos, tarybos, teismo, revizijos komisijos, ir patikėtinių. (Žiūr. psl. 5.).

Nors, svarstant dienotvarkės punktą — klausimams ir naujiems sumanymams, laiko buvo mažai belikę, tačiau atstovų iškelta daug naujų ir konkrečių sumanymų: senelių namų įsigijimas, palikimo — testamento klausimas ir daug kitų, kuriais ateityje Centro Valdyba plačiau pasisakysianti spaudoje ir per skyriams siunčiamus informacinius pranešimus.

Trumpai suglaudžiant visuotinio septintojo DBLS suvažiavimo mintį ir sprendimus, reikia pasakyti, kad vyravo šie klausimai: ekonominė šio meto Sąjungos padėtis, „Europos Lietuvio" reikalas, Lietuvių Namų ir Sąjungos santykiai. Šie visi klausimai labai gyvai ir atidžiai skyrių atstovų išdiskutuoti ir naujai Centro Valdybai suvažiavimas davė kietas ir konkrečias direktyvas. Neabejotina, kad po šio suvažiavimo nutarimo — turėti Sąjungos patikėtinius, kurių rankose bus didžioji dalis tiek skyrių, tiek pavienių asmenų Lietuvių Namų akcijos, išsklaidys tas nelemtas kalbas apie Lietuvių Namų ir Sąjungos santykius, nes tikruoju namų šeimininku lieka DBL Sąjunga, kurios nariai yra nupirkę tuos namus.

Tenka konstatuoti faktą, kad visų atstovų sveiki, drąsūs, konkretūs pasisakymai mūsų, tiek metų gražiai veikusios organizacijos reikalais, rodo, kad ši organizacija yra gyva, veikli ir, nežiūrint narių skaičiaus nubirėjimo, ji yra vienintėlė organizacija, formuojanti visą šio krašto lietuvių organizacinį, kultūrinį ir politinį gyvenimą.

* * *

Raštu Septintąjį DBLS Visuotinį Suvažiavimą sveikino:

VLIKo Pirmininkas prel. Krupavičius, Lietuvos Diplomatijos Šefas S. Lozoraitis, Maž. Lietuvos Tarybos Pirmininkas E. Simonaitis, Belgijos Lietuvių Bendruomenės vardu PLB Pirmininkas Pr. Sekmokas, Skotijos Lietuvių vardu kun. Gutauskas.

PADĖKA

Visiems, pareiškusiems užuojautą dėl mano Tėvelio mirties, nuoširdžiai dėkoju.

Gyd. J. Mockus
Derby.

ŠYPTELĖJO LAIMĖ ...

Skotijoje, Perth mieste, alaus baro tarnautojas John Abernethy pereitą savaitę poolyje laimėjo 93.828 svarus, atspėję futbulo rungtynių pasekmes. Laimingasis barmenas buvo užpildęs poolio lapelį už 7šl. ir 6p. Laimingasis... bet vienas iš daugelio milionų.

PASIKALBEJIMAS SU A. DEVENIENE

Pasižymėjusi Amerikos lietuvių visuomenės veikėja, BALF'o pirmininko pavaduotoja, viena iš Tarptautinio Valstiečių Internacianalo steigėjų ir jo dabartinė vicepirmininkė p. A. Devenienė, kaip Žaliojo Internacionalo atstovė, spalio 8-12 d. d. dalyvavo Haagos mieste, Olandijoje, įvykusiame Europos Sąjudžio kongrese. Šiuo metu ji lanko įvairias lietuvių įstaigas Vokietijoje ir susipažįsta su jų veikla. (Šią savaitę vieši Londone.)

— Kokie įspūdžiai iš kongreso?

— Kongrese, be Dr. S. A. Bačkio ir E. Turausko, iš pabaltiečių dalyvavo dar estų — A. Rei ir latvių — R. Liepinš. Bendras įspūdis — kad Europa šiandien turi pirma dar pati apsijungti, idant paskiau galėtų su visu savo svoriu dalyvauti visų didžiųjų problemų sprendime. Faktiškai kongrese, galima sakyti, buvo kalbama apie šešių Europos tautų apjungimą, o visos Europos apjungimas eitų paskiau, kai bus kaip reikiant apsijungusios šios šešios tautos. Tačiau į jas D. Britanija neįeina. Tik šioms tautoms susitarus, ypač prancūzams, vokiečiams ir italams, bus galima kalbėti apie realų tolimesnį Europos apjungimą, — sako p. A. Devenienė, kalbėdama su E. atstovu. — Tremtiniai kongresu ir jo darbais kiek nusivylę. Tiesa. kongresas priėmė bolševikų pavergtų kraštų egzilams palankią rezoliuciją, bet ji buvo priimta ne tiek Vakarų Europos tautų noru, kiek dėl to, kad tarp delegatų buvo labai daug atstovų iš tautų už geležinės uždangos, kurie ir padarė reikalingą intervenciją.

Man buvo ypač skaudu, kad tą dieną, kai JAV senato daugumos vadas Knowlandas įsakmiai įspėjo, jog tegalima leistis su sovietais į betkokias derybas ir kalbėti apie pilną Europos apjungimą tik tada, kai bolševikai atitrauks savo kariuomenę iš pavergtųjų kraštų, jiems bus suteikta teisė patiems apsispręsti dėl savo valdymosi formos ir pravesti juose laisvi rinkimai, Spaako ir jo vadovaujamų sluogsnių į tuo reikalu įteiktą bulgarų atstovo paklausimą buvo atsakyta, „jog šiandien Vakarų Europa turį tai nutylėti, nes nėra dar tiek stipri, kaip JAV, kad galėtų daryti tokius pareiškimus!

Prancūzų baimė, kad Vokietija įsigalės, o ypač jų baimė, kad Vokietijai padės Amerika, taip pat neprisideda prie nuotaikų, skatinančių juo greičiau apsijungti. Nors vieni kitiems pasako daug komplimentų, bet tikro nuoširdumo nesijaučiama. Man geriausiai patiko vokiečių atstovo von Brentano kalba, kurioje jis aiškiai pabrėžė, kad Europos apjungimo klausimas yra esmingai susijęs su bolševizmo klausimu. Įdomi kalba buvo ir italų atstovo de Gasperio. Jiedu abu drąsiai gynė reikalą Europai apsijungti ir būti stipriai, jog įstengtų apsiginti nuo bolševikų.

— Įdomu, o kaip laikėsi anglai?

Anglai laikėsi taip, kaip anglai: jūs, sako, junkitės, o mes pažiūrėsime, kas iš to visko išeis, jei bus gerai — gal prisidėsime ir mes...

— Kas nauja Valstiečių Internacionalo veikloje?

— Tarptautinis Valstiečių Internacionalas pradėjo naują veiklos barą, atidarydamas savą įstaigą New Yorke, kur į darbą įtraukti penki žmonės. Palikta ir senoji įstaiga Vašingtone, kur dirba keturi žmonės ir veikia visa centro valdyba. Prie Valstiečių Internacionalo biuletenio, kaip viceredaktorius, pradėjo dirbti ir H. Blazas, LVLSgos gen. sekretorius. Biuletenis leidžiamas New Yorke. Pašalpos gaunama iš Laisvosios Europos Komiteto.

— Gal ką iš BALF'o veiklos?

— BALF'as šiemet sausio-birželio mėnesiais į įvairius Europos kraštus tremtiniams yra pasiuntęs maisto produktų, drabužių ir batų iš viso 118.000 svarų 93 081 dol. vertės. Antrajame pusmetyje ligi šiol pasiųsta į Vokietiją 46.000 svarų pieno miltelių, 40.000 svarų sviesto, 31.875 svarai cukraus ir kt. Mažesniais kiekiais pasiųsta į Austriją, Italiją ir Prancūziją. Taip pat šiek tiek drabužių į Lenkiją.

Didelį rūpestį sudaro, kaip būtų galima kiek galint daugiau mūsų tautiečių pagal naująjį emigracijos įstatymą nugabenti į JAV. Šis įstatymas praėjo visų tautybių iniciatyva. Tačiau BALF'ui teko ypač daug rūpintis, kad į tremtinio sąvoką įeitų ir senieji DP, ne tik naujai po 1945 metų gegužės 9 d. atsiradusieji Vakaruose pabėgėliai. Naujieji garantijų blankai jau buvo paruošti, bet nebuvo išsiuntinėti dėl to, kad BALF'as, kaip ir visos kitos šalpos ir emigracinius reikalus tvarkančios organizacijos, padavė protestą dėl reikalingų garantijų — BALF'as nori, kad tų garantijų forma būtų netokia komplikuota. Šiaip pagal dabartinius nuostatus, pasiimant finansinį atsakingumą ilgesniam laikotarpiui, praktiškai maža kas tegalėtų suteikti daugiau negu vieną ar dvi tokias garantijas.

Ponia Devenienė reiškia įsitikinimą, kad rasi, praktiškai bus kiek su švelninti ir nuostatai, taikomi dėl sveikatos. Tačiau tat gal pavyks pravesti tik kaip tam tikrą humaniškumo aktą, bet ne priedą prie bendro emigracinio įstatymo, kurio nuostatai yra labai griežti. Emigruojantiem paremti BALF'as praves garantijų vajų. Tačiau ir patys tremtiniai turėtų laiku susitvarkyti ir viskuo kaip reikiant patys pasirūpinti.

RAUDONUJU SPIRITISTU SEANSAS LEIPCIGE

MŪSŲ SPEC. BERLYNO KORESPONDENTAS

Bepigu spiritizmo profesoriams: ištiesei rankas, sumurkei panosėję, ir iš visų pusių pradeda kaulas barškinti ir prieš tūkstančius metų mirę faraonai. Žinoma, ši sritis gerokai apleista, „kapitalistų" kraštuose, tačiau tai negalima šito pasakyti apie „liaudies demokratijos" kraštus. Klasiniu pavyzdžiu galima imti „tautų mūšio" 140 m. minėjimą Leipcigo gatvėse: pamojo raudonasis magikas lazdele, ir Leipcigo gatvės užtvino Kutuzovo portretai, šalia o raitą ūsą prūsiškas jo kolega Gneizenau, Bluecheris, Yorch ir dar kitoki, prisidėję 1813 m. sutaršyti Napoleono galybę. Prekylangiuose, tarp gėlių, gyvatėmis išstiesę guli gavamzdžiai pistoletai, surūdiję kardai. Čia napoleoniškoj pozoje rymo Džiugasvilis. Ten, prieš jį, milžiniškame, „tautų mūšį" vaizduojančiame paveiksle, kardus dantimis įsikandę, partizanai neria į ataką, kiti kardo ašmenimis traukia skersai prancūzų kaklų.

Nebūtų magikas, jei svarbausias seanso numerius nepaliktų pabaigai, žiūrovų nervams pakutenti.

Aušo spalio 18 rytas. Gatvėse pasigirdo duslūs būgnų garsai, lyg žmogėdrų giminės šaukimas puotai. Gatvėse iškyla popieriniu galvų rikiuotė. Dauguma leipcigiečiams sve timi veidai, tarp jų ir rugsėjo 6 d. „nugalėtojas" V. Vokietijoj Max Reimann. Čia mėlynmarškiniai vokiški komsomolai (sako buvę 70.000), ten — žaliai-baltai aprėdyta rusų carų pėstininkai arba vokiečių kaizerio, baltai mėlynom uniformom, šaunūs šaulių pulkai. Visame šiame mišinyje sukinėjasi austrų ir švedų „savanoriai", sukinėjasi kas kardo griebtis galėjęs — moterys ir seniai, ano meto „didvyriai". Visa taip didu ir iškilminga, jog, rodos, šių dienų „premijų laureatai" yra nuvaryti kuinai, palyginus su veislinliu eržilu.

Savo menkystą nedrįso pasirodyti ir šių dienų R. Vokietijos viršūnės. Net ir vyriausias seanso iniciatorių pavaduotojas Semionov atstovu pasiuntė savo pavaduotoją Kosarev'ą.

Kas jautėsi galėjęs nusidėti, stebėdamas magiko prašmatnybes, tam tą dieną buvo adara šv. Aleksiejaus cerkvė Leipcige, statyta prieš 40 m. to paties istorinio mūšio šimtmetinei sukakčiai. Cerkvėn užklydusiems patarnavo Maskvos stačiatikių vyresnybės Vokietijai skirtas atstovas archirejus Andrej N. Rastorgujev. Cerkvėn laiptų pakraščiuose įstiprintus žibintus puošė iš geležies kalti dvigalviai ereliai, gi virš jų galvų vėjas taršė raudonas vėliavas. Savijauta, žinoma, nekitokia, kaip kad eitum į sinagogą melstis, o virš durų raštum pakabintą kiaulę. Jos, savijautos, ne galėjo ištrinti nei šventiko ilga barzda, nei ikonų rinkinys — nei smilkalų dūmų debesys ir šv. Jurgio vėliavos, simbolizuojančios kietos valios žmogaus kovą su šimteriopai stipresnėmis pragaro jėgomis.

MAGIKAS SUKLUPO NUO NESĖKMĖS SMŪGIŲ

Išvakarėse į Leipcigą grūdo traukiniai viens po kito ir autobusai vokiškąjį komsomolą (efdejotą). Iš pavolgio ir padonio čiauksėjo žymūs skaičius rusiškojo komsomolo. Jie visi prieš kelias dienas aprengti kuriame nors „gostorge". Negali juk apsikiaulinti, driskium pasirodęs. Jau iš vakaro FDJ vadas Honnecker masėms išaiškino to metų „dirbančiųjų sukilimo" reikšmę. Kalti, tvirtino jis, „buržujai", paglemžę to metą pergalę prieš prancūzų „kapitalistus". Minioms išdalintoje spaudoje apeliuojama jaunimą būdėti prieš Eisenhoverį ir Adenauerį, „plėšriojo žvėries — Napoleono" pasekėjus. Apie jokį Hitlerį nė žodelio! Kam? ko gera užgausi iš „Hitler Jugend" eilių kilusio efdejoto vado jausmus, pridengtus mėlyna, plonutėle palaidinuke. Vakar dienos konservuoti jausmai neliečiami, pasitenkinama mišriomis rusų-vokiečių kareivių garbės sargybomis prie paminklo. „Vopo" (Volkspolizei) orkestras pjauna dienos reikšmei atitinkamus maršus ir „jauniesiems patrijotams„ leidžiama skirstytis, plojant abiem rankom virš galvų „Freundschaft!".

Visą naktį jaunimas kėlė alasus šokių salėse, karčiamose. Kam vietos ten pritrūko, surado parkus. Spalio mėnesio naktys šiemet nepaprastai švelnios, rodos, tyčia jas kas užsakė seilėmis sutvirtinti „broliavimosi" („Verbreuderung") scenoms, vykstančioms tarp iš Briansko atvykusio Mišos ir naujai rusų zonoj Stalinstadt'ą statančios aktyvistės Hildės.

Išalkusiems ir naktį veikė adaros valgyklos. Valgyk, kiek nori — nieko nekaštuoja, nes maistas, kaip kilęs iš imperialistinės Amerikos, reikia naikinti. Jo tiek iš Berlyne pašalpas gavusių spėta konfiskuoti, kad dvigubai skaitlingesnė minia pilvus sprogdinti galėtų. Jei tuos kalnus ištuštintų riebalų skardinių galėtų rusiškas komsomolas kartu į traukinius pasikrauti, būtų aprūpinta pusė Rusijos puodukais vandeniui semti.

Nežiūrint vykusio „broliavimosi", kitą dieną, „dvasias iššaukusiam" burtininkui, tvojo smūgį, visai netikėtą. Vos spėjo susirinkti svarbiausieji seanso dalyviai prie istorinio paminklo, vos spėjo pasidžiaugti „300.000" susirinkusių, — minia staiga ėmė skystėti, krinta „dvasių" popierinės galvos ir susimaišė su nukritusiais lapais. Tvarkdariai mėgino sulaikyti, tačiau kur ten pajėgsi!... Kalta, gal, paskutinė naktis, kalti ir imperialistų riebalai, nepritaikinti normomis virškinančiam skilviui: kelnės, Maskvoj ar Berlyne pirktos, yra brangios; visi dėjosi bėgą žiūrėti, kur nutūps pradžioj programos burtininko paleisti balandžių pulkai...

Viskam iširus, atsisakyta nuo tolimesnių politinės magikos seanso triukų. Neliko kam klausytis paaiškinimų, kaip, valandai išmušus, burtininkas lazdelės mostelėjimu gali iš džiovinti ne tik kelnes, bet ir Atlanto „balą", kad be kliūčių galėtų persikelti T 34 tankai, o iš ten grįžti naujutėliais „buržujų" automibiliais, pirktais už gaunamą uždarbį fabrike. Bet tai „demokratiškam" skaityjui teks išaiškinti spaudoj.

V. Orija.

KNYGAS SKAITANTIEMS

P. Merimee KOLOMBA— romanas 220 psl. — 11s 6p., J. Švaistas — ALDORADO — apysakos, didelio formato, kieti apdarai — tik 7s. 6p., Nobelio premiją gavęs romanas Reymonto — KAIMIEČIAI — 1.600 psl. 4 tomai — 4 sv. 10šl. 4p. ir 180 kitokių knygų, lietuviškų plokštelių (kalėdinės giesmės, lietuviškos vestuvės, K. Petrausko įdainarijos ir kt. galite tuojau pat gauti, parašę D. Daunoraitei, 49, Thornton Ave., London W. 4.

Inžinierijos fabrikui reikalingi darbininkai (liejykla ir mašinų skyrius) vakarų Anglijoje. Viengungiams vyrams parūpinama išlaikymas ir kambariai hostelyje.

Angliškai rašyti: Employment Departament, R.A. Lister and Co. Ltd., Dursley, Glos.

ANTROJI VAIKYSTĖ

(atkelta iš psl. 2.)

Vaikas dažnai kenčia dėl baimės. Didelis ir netikėtas sujaudinimas, iškilęs iš betarpės grėsmės, reiškia baimę. Vaikas bijo ne tik šuns, kurio išsigando, bet ir gydytojo kabineto, kur teko kentėti, tamsos, kur knibžda įvairios baidyklės. Vaiką dažnai gąsdina baisūs sapnai. Jų priežastis — gąsdinantis išgyvenimas arba baisūs pasakojimai, kuriuos jis girdėjo. Vaikas, gerai neskirdamas tikrovės nuo žaidimo, rodo baimės ir tada, kada jam gerai pažįstami asmenys vaizduoja kurį nors žvėrį. Beveik 4-rių metų berniukas pradeda iš baimės verkti, jei jo mama, net nepakeitus rūbų, ant visų keturių į jį ropoja ir urzgia, kaip meška. Du broliai, ketverių ir penkerių m. amžiaus, vaidina pasaką „Raudonkepurėlė". Kai vilkas artinasi prie Raudonkepurėlės, pastaroji ima baimingai rėkti.

Vaikui padeda baimę nugalėti buvimas prie jo suaugusio žmogaus, šviesa, jei bijo tamsos, jo paties patikrinimas, kad kambaryje tikrai nėra jokios baidyklės, koks nors malonumas, kuris atitraukia mintį nuo bijomo daikto.

Pastebimas vaikuose ir pavydas. Pavydas pasireiškia piktumu, nukreiptu į kitą vaiką, kuris nuo paprasto priešiškumo gali nueiti iki įvairių puolimo formų. Vaikas pavydi kitam vaikui jo turimo daikto, bet ypač pavydi suaugusio asmens jo varžovui teikiamo dėmesio ir meilumo.

Vaikas myli jam artimus žmones ir nori būti jų mylimas. Normaliam vaiko vystymuisi labai svarbus faktorius tėvų meilė. Tėvų meilė ne tik patikrina vaikui saugumą, bet išmoko ir kitus žmones mylėti.

Tyrimai yra parodę, kad tiek mergaitės, tiek berniukai nuo 5-rių iki 11-tų metų, nors abu tėvus myli, bet visdėlto labiau yra prisirišę prie motinos. Nors populiari yra nuomonė, bet klaidinga, kad mergaitės labiau mylinčios tėvus, o berniukai motinas.

Juokas ir linksmumas yra susiję su kūno aktyvumu, socialiniais žaidimais, gera savijauta (lakstymu, triukšmo kėlimu, gaudymusi), kito pajuokimu savo viršenybės pajutimu, staigiu situacijos pakitimu, pergale, *disharmonija.*

PAREIŠKIMAS

Su tiesa neatitinkančioms ir mano kaip lietuvio vardą žeminančioms kalboms plintant dėl p. A. Narvilaičio pašalinimo iš buto, turiu pareikšti sekantį:

Dėl p. Narvilaičo bute vykusių nuolatinių triukšmų, jo kaimynas — anglas Mr. Flangan paprašė namų savininko Harry Hopkins and Partners Ltd. sutvarkyti šį reikalą. Po kelių įspėjimų, namų savininkas perdavė šį reikalą advokatui ir š. m. birželio 12 d. Chordich County Court buvo sprendžiama byla. Teismas priteisė p. A. Narvilaičiui apleisti butą šešių savaičių bėgyje. Jam prašant, teismas prailgino terminą. Pagaliau, jam geruoju neįvykdžius teismo sprendimo, š. m. spalio 5 d. policija įvykdė.

Gyvendamas greta p. Narvilaičio buvau teisman pakviestas liudininku, kur priėmęs priesaiką, privalėjau pasakyti taip, kaip buvo. Su bylos iškėlimu, nei su teismo sprendimu, nei su savininku, kuris pavedė kitiems asmenims butą tvarkyti nieko bendra neturiu, nebuvau ir nesu tuo reikalu užinteresuotas.

Prašau, pone redaktoriau, priimti mano pagarbą.

J. Babilius, Londonas, E. 9.

PIGIAI IŠNUOMOJAMAS NAMAS

neskaitlingai lietuvių šeimai Northamtonshire apylinkėje.

Geras darbo pasirinkimas.

Teirautis raštu: Mr. A. B. C., 43, Holland Park, London W. 11.

Europos LIETUVIS

(Buvęs „Britanijos Lietuvis")

THE LITHUANIAN WEEKLY

Leidžia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuvių Bendruomenėmis, kurias atstovauja: Pr. Zundė — Vokietija, J. Masiulis — Prancūzija, J. Dėdinas — Belgija, A. Paulaitis — Šveicarija, J. Lingis — Švedija, S. Lozoraitis (jun) — Italija, A. Galkus — Olandija, A. Bričkus — Danija ir A. Gliornetas — Austrija.

Red. **Br. Daunoras.** Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11 Telf. PARk 9699.

Redakcija raštus taiso ir trumpina savo nuožiūra.

Prenumeratos kaina: metams — 35 šl. 6 mėn. — 20 šl. 3 mėn. — 12 šl. Užsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šl. Adreso pakeitimas — 1 šl. Paskiras numeris — 1 šl.

Spausdina NIDOS spaustuvė, 3, Southern Row, W.10.

Printed by NIDA Press, 3 Southern Row, London, W.10.